

UNITED NATIONS
United Nations Interim
Administration Mission
in Kosovo

NATIONS UNIES
Mission d'Administration
Intérimaire des Nations Unies
au Kosovo

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

**KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO**

TRANSKRIPT

**I SEANCËS PLENARE TË KUVENDIT TË KOSOVËS,
E MBAJTUR MË 03 KORRIK 2003**

**PLENARNE SEDNICE SKUPŠTINE KOSOVA,
ODRŽANE 03. 07. 2003.**

**KORRIK - JULI
2003**

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

**KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO**

RENDI I DITËS

1. Miratimi i procesverbalit nga seanca e mëparshme,
2. Shqyrtimi i procesit të privatizimit,
3. Shqyrtimi i dytë i Projektligjit për planifikimin hapsinor (2003/15),
4. Parashtimi i pyetjeve.
5. Propozimi i rendit të ditës për seancën plenare me 10 Korrik 2003
 - 5.1 Shqyrtimi i dytë i Projektligjit për skemën e ndihmës sociale (2003/16),
 - 5.2 Shqyrtimi i dytë i Projektligjit për regjistrimin e popullatës, ekonomive familjare dhe të banesave (2003/12),
 - 5.3 Shqyrtimi i parë i Projektligjit për shërbimet postare (2003/19),
 - 5.4 Shqyrtimi i çështjes së decentralizimit të pushtetit lokal (të konfirmohet),
 - 5.5 Shqyrtimi i çështjes së kthimit të personave të zhvendosur (të konfirmohet).

Vrejtje : *Pyetjet për Qeverinë për përgjigjet me gojë*

“Pjetjet për përgjigjet me gojë duhet ti dorzohen Zyrës për parashtesa të paktën pesë ditë pune por jo më shumë se dhjetë ditë pune para kohës kur duhet përgjigjur në to “.
(Rregulla 21.2 nga Rregullorja e përkohshme e punës)

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

**KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO**

ДНЕВНИ РЕД

1. Усвајање записника са претходне седнице,
2. Разматрање процеса приватизације,
3. Друго разматрање Нацрта закона о просторном планирању (2003/15),
4. Постављање питања.
5. Предлог дневног реда за пленарну седницу од 10 јула 2003
 - 5.1 Друго разматрање Нацрта закона о шеми социјалне помочи (2003/16),
 - 5.2 Друго разматрање Нацрта закона о попису становништва, породичних економија и станова (2003/12),
 - 5.3 Прво разматрање Нацрта закона о поштанским услугама (2003/19),
 - 5.4 Разматрање питања децентрализације локалне власти (да се утврђује),
 - 5.5 Резматрање питања повратка расељених лица (да се утврђује).

Опомена : Питања упућена Влади за усмене одговоре

“Питања која захтевају усмени одговор морају да буду достављена у пријемну канцеларију барем пет радних дана, али не више од десет радних дана пре него што се очекује одговор”
(Правило 21.2 са Привремени пословник)

Verzioni angleze me mbizotru
Engleska verzija
preovladava
English version prevails

UNITED NATIONS
United Nations Interim
Administration Mission
in Kosovo

NATIONS UNIES
Mission d'Administration
Intérimaire des Nations
Unies au Kosovo

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

**KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO**

AGENDA

1. Approval of the minutes of previous meeting,
2. Review on the process of privatization,
3. Second reading of the Draft Law on the Spatial Planning (2003/15),
4. Questions.
5. Proposal of agenda for the plenary session of 10 July 2003
 - 5.1 Second reading of the Draft Law on the Scheme of Social Assistance (2003/16),
 - 5.2 Second reading of the Draft Law on the Registration of the Population, family Properties and housing (2003/12),
 - 5.3 First reading of the Draft Law on the Postal Services (2003/19),
 - 5.4 Review on issue of the Decentralization of the Local Authority Administration (to be confirmed),
 - 5.5 Review on the concern of Displaced Persons Return (to be confirmed).

Note: *Questions to the Government for oral answer*

“Questions for oral answer shall be submitted to the Table Office at least five working days but not more than ten working days before they are to be answered” (Rule 21.2 of Provisional rules of procedure)

T R A N S K R I P T

I SEANCËS PLENARE TË KUVENDIT TË KOSOVËS, E MBAJTUR 03 KORRIK 2003

**KRYESUES I SEANCËS PLENARE, AKADEMIK
NEXHAT DACI, KRYETAR I KUVENDIT TË KOSOVËS.**

**BASHKËKRYESUES, XHAVIT HALITI, ANËTAR I KRYESISË
SË KUVENDIT TË KOSOVËS.**

Seanca filloi punën në orën 10,00.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Kolegë deputetë, mirë se keni ardhur në Seancën e rregullt plenare.

Materialet lidhur me rendin e ditës të kësaj Seance, shpresoj se i keni marrë me kohë.

Prandaj, pa humbur kohë, kalojmë në rendin e ditës. Pikë e parë e rendit të ditës është:

- Miratimi i Procesverbalit nga Seanca e mëparshme.

Urdhëroni, zoti Sabri Hamiti.

SABRI HAMITI:

Të falemnderit zoti kryetar.

Unë kam një vërejtje në këtë Procesverbal. Konkretisht, në faqën 5, paragrafi i pestë, aty ku është përpjekur të përmblidhet diskutimi im në Seancën e kaluar.

Një përbledhje, unë do të thosha - jo shum e suksesshme! Unë e dij që njerëzit, të cilët përpilen të krijojnë rezyme nga diskutimet, nuk e kanë lehtë, sepse është vështirë ndërtimi i rezumeve, të ruhen idetë dhe të bëhet teksti përbledhës. Megjithatë, njerëzit që e kanë këtë

për detyrë - duhet ta mësojnë mirë. Unë vetëm po them që le ta marrin Transkriptin, që e kanë, dhe le ta ndreqin këtë punë. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Do të bëhet përpjekje të eliminohen të gjitha lëshimet. Urdhëroni, zoti Sabit Rrustemi, e ka fjalën.

SABIT RRUSTEMI:

I nderuar kryetar, të nderuar deputetë,

Në Seancën e kaluar, duke dashur që ta kursej kohën tuaj dhe ta përfill kërkesën e kryetarit për të heqë dorë nga diskutimet rrëth gjendjes së përgjithshme në arsimin në Kosovë, unë ia kam dorëzuar më shkrim një rekomandim Kryesisë së punës, i cili rekomandim nuk është përfshirë dhe së paku nuk është evidentaur as në Transkriptin e Seancës së Kuvendit e as në Procesverbal. Së paku, ka merituar të... (ndërprerje në ton)... Ishte fjalë përfshirjen e përtërirjes së kuadrit mësimor me kuadro të reja në të gjitha nivelet e arsimit. Si thash, e pata dorëzuar me shkrim dhe ajo nuk figuron në asnjerin nga këto materiale. Prandaj, sygjeroj që kjo, herave tjera, të mos ndodhë dhe natyrisht, nëse nuk përfshihen këto, të mos na apelohet që të heqim dorë nga diskutimet.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Unë besoj se do të përfshihen, dhe gjithmonë do t'ju lus, kur s'kemi çka të thomë të re, që të heqim dorë. Të falemnderit Rrustem.

E ka fjalën zoti Dugolli.

BUJAR DUGOLLI:

Të falemnderit. Unë dëshiroj të pyes sa i përket rendit të ditës. Në mbledhjen e kaluar, ne kemi votuar për rendin e ditës, ku kemi futur edhe ligjin për prokurim publik. Për këtë Seancë, domethënë, është hequr, kërkoj shpjegim dhe kërkoj sqarime pse edhe në Seancën e ardhshme nuk është futur ky ligj, pasi që ne, si Komisioni funksional, kemi shqyrtuar me kohë dhe kemi dhënë amendamentet. Nën një.

Nën dy. Sa i përket Procesverbalit rrëth pikës 2, ku është bërë shqyrtimi i Projektit për qasje në dokumente zyrtare, në Transkript, është i përkufizuar edhe diskutimi, sidomos rrëth nenit 5 dhe 7, – kundërshtimet që kanë ardhë nga deputeti Sejdiu. Unë mendoj se në Procesverbal duhet të ekzistojnë kundërshtimet që janë bërë nga deputeti, sepse këto dy nene

kanë pasë mbështetjen e komisioneve dhe të figurojë edhe në Procesverbal, ashtu siç është në Transkript. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Të falemnderit. Këto në Procesverbal duhet të rregullohen. Ligji për prokurim është hequr në Kryesi nga rendi i ditës, sepse deri në atë moment, nuk ka qenë e dhëna se komisionet janë të gatshme. Kjo, nuk do të thotë se Kryesia të martën nuk do ta vendosë lidhur me këtë, Bujar në rend të ditës.

Vazhdojmë me pikën e dytë të rendit të ditës: – **Shqyrtimi i procesit të privatizimit.** Ka qenë kërkesë e Seancës plenare dhe gatishmëria e shtyllës përkatëse për çështje unike të UNMIK-ut.

Me ne, në këtë mëngjes, është ekipi komplet e Agjencionit dhe Shtyllës së katërtë. Në emër të këtyre institucioneve, do të raportojë doktor Jurgen Fos dhe zoti Ahmet Shala.

Prandaj, ftoj zotin Fos që ta marrë fjalën dhe të raportojë për punën e bërë deri më tanë.

JURGEN FOS: (Është transkriptuar nga përkthimi simultan anglisht-shqip)

Zonja dhe zotërinj,

Është një kënaqësi dhe nder i madh për mua që t'ua prezentoj sot Programin e privatizimit, i cili ka 7 javë që është në veprim dhe në përparim të plotë. Më lejoni së pari të shfrytëzoj rastin që t'ju prezentoj kolegët e mij, të cilët janë në krye të këtij Programi. Këta janë, zoti Jorgen Mendricki, i sh drejtore i Agjencisë për Privatizim të Gjermanisë; zoti Ahmet Shala, zëvendësdrejtore menagjues të AKM, që ka të bëjë me privatizimin, zotëri i privatizimit do të thoja dhe zoti Gjon Gjonson, motori intelektual i programit të privatizimit.

Tani dëshiroj t'ju prezentoj konceptin dhe sistemin e Programit të privatizimit dhe pastaj t'ia lë fjalën mikut tim Ahmet Shalës dhe t'ju tregojë dhe t'ju japë më shum hollësira lidhur me procesin e privatizimit dhe t'ju tregojë me saktësi se ku qëndrojmë aktualisht, çfarë përparimi është arritur deri më tanë dhe ku shpresojmë të arrijmë gjatë muajve të ardhshëm.

Të fillojmë. Së pari disa fjalë të sfondit, apo historikut. Pse është privatizimi me rëndësi për Kosovën? Më lejoni ta them këtë. Atë që kërkojmë ne, nuk është që të bëjmë para të gatshme për buxhetin e konsoliduar të Kosovës përmes shitjes së ndërmarrjeve. Të hyrat nga ndërmarrjet janë të dorës së dytë, domethënë me rëndësi është nxitja e privatizimit për të arritur zhvillimin ekonomik dhe sektorit privat në Kosovë. Kjo është plotësisht e qartë nga situata ekonomike që ekziston në Kosovë aktualisht. Sot, Kosova ende është si një shoqëri harxhuese, e lidhur nga zemërgjerësia e donatorëve ndërkombëtar dhe nga diaspora kosovare. Rreth 70 – 80% e çdo shfrytëzimi në Kosovë, ose e çdo mall në Kosovë është i importuar.

Thuaja se asgjë nuk eksportohet, ndërsa deficiti i tregtisë është aq i lartë sa edhe prodhimet vendore. Kjo është një situatë e paqëndrueshme. Për Kosovën, në mënyrë që të ketë një të ardhme ekonomike dhe kjo ndërmarrje për industrializimin është e pashmangshme apo e domosdoshme dhe çelësi për industrializimin është rivitalizimi ose rirrjetësimi i ndërmarrjeve shoqërore të Kosovës. Këto ndërmarrje shoqërore janë themeli i industrisë së Kosovës. Megjithatë, me disa përjashtime, ato janë në një gjendje shum të mjerueshme aktualisht. Ekzistojnë 480 ndërmarrje shoqërore dhe ne i quajmë ato NSH të regjistruarë mirëpo prej tyre vetëm rrëth 100 deri 130 veprojnë si koncerne, si ndërmarrje që vërtetë bëjnë biznesin për çka janë krijuar dhe paguajnë tatimet.

Pjesa më e madhe e këtyre ndërmarrjeve shoqërore është diku në një zon të errët duke shfrytëzuar pasuritë shoqërore për përfitimin e disa menaxherëve dhe disa punëtorëve të privilegjuar, pa paguar tatimet.

(Ndërprerje në ton)

Domethënë kjo situatë, jo vetëm që na bën harxhime të rëndësishme të Kosovës, por gjithashtu deinkurajon investime të reja në Kosovë, sepse nuk i lë hapësirë konkurrencës. Asnjë biznismen i ndershëm nuk mund të konkurrojë në tregun e zi. Për këtë arsy, privatizimi është thelbësor për Kosovën, në mënyrë që Kosova të ndërtojë një ekonomi të tregut funksional. Dhe, për këtë arsy, privatizimi është shumë më tepër se sa vetëm transferimi i titullarit të pronësisë nga një kolektiv i punëtorëve në sipërmarrësit privat. Domethënë, është një proces që ndërmarrjet e Kosovës i shpie në një ekonomi të tregut të gjerë.

Cilat janë përfitimet nga procesi i privatizimit? Nga programi i privatizimit në Kosovë, ne do të kemi prodhime të reja, do të kemi vende të reja të punës, do të kemi taksa më të mëdha dhe do të kemi arkëtim më të madh të taksave dhe kontribute më të mëdha. Por, fatkeqësisht, këto përfitime do të realizohen në një afat më të gjatë kohor e jo menjëherë, derisa shpenzimet e këtij programi janë imediate. Gjithashtu, përfitimet do të shkojnë në dobi të Kosovës dhe ekonomisë së Kosovës, në aspektin më të gjerë, derisa shpenzimet janë të mëdha, duke patur parasysh situatën aktuale, duke përshirë edhe disa menaxherë në VM dhe gjithashtu duke patur parasysh tregun e zi. Për këtë arsy, privatizimi, programi i privatizimit të cilin ne tani po e prezentojmë, ndoshta nuk do të jetë një punë e lehtë. Do të jetë vërtet një luftë e vështirë, por një luftë e nevojshme për Kosovën, në mënyrë që këtu të ndërtohen themelet e ekonomisë. Domethënë, me këtë do të themelohet edhe e ardhma.

Më lejoni tash, që pas kësaj hyrje të prezentoj situatën ku ndodhemi tani. Sllajdin tjetër, ju lutem. M'u për shkak të arsyeve që përmenda, programi i privatizimit është i mbështetur nga Qeveria e Kosovës dhe unë shpresoj se është i mbështetur në veçanti nga ju, përfaqësuesit e popullit të Kosovës dhe gjithashtu mbështetet në mënyrë unanime nga komuniteti ndërkombëtar. Domethënë nga Kombet e Bashkuara, nga Bashkimi Evropian, nga Banka Botërore dhe Fondi Monitar Ndërkombëtar, nga Shtetet e Bashkuara, nga shtetet anëtare të Bashkimit Evropian dhe naga të tjera. Domethënë, kemi një mështetje të madhe për këtë Program.

Me siguri, ka edhe çështje të hapura për specifikat e këtij Programi, mirëpo nuk ka asnje dilemë se Programi është i nevojshëm dhe esencial për Kosovën, në mënyrë që këtu të ndërtohet e ardhma.

Tani më lejoni që t'ju shpjegoj këtë sistem. Së pari, korniza ligjore. Kam kënaqësinë t'ju them se e tërë korniza tash pas më shumë se tri vitesh të përgatitjeve, tani është e gatshme. Kjo kornizë ligjore përfshin ligjet themelore, rregulloren, përmes së cilës është themeluar Agjencioni Kosovar i Mirëbesimit, në qershor të vitit 2002 dhe me këtë kemi edhe rregulloren tjetër e cila themelon odën, ose dhomën e posaçme në Gjykatën Supreme të Kosovës, në qershor të vitit 2002. Gjithashtu, është e ashtuquajtura për shfrytëzimin e tokës, e cila posa është nxjerrë në formë të ligjit në maj të vitit 2003. Kjo rregullore, ka rëndësi të posaçme, m'u për shkak se bën konvertimin e të drejtave të shfrytëzimit të tokës që mbahen nga ndërmarrjet në pronësinë s hoqërore d he që për momentin nuk mund tu transferohen dhe nuk mund të shfrytëzohen, që të sigurohen kredi. Domethënë, i konverton ato të drejta komerciale jo të vlefshme në 99 qiramarrës, të cilët në mënyrë të lirshme mund të transferojnë dhe lirshëm të shfrytëzohen për të siguruar kredi. Për këtë arsy, konverton edhe tokën në Kosovë në një pasuri të shfrytëzueshme komerciale. Përveç kësaj, AKM ka miratuar procedura gjithpërfshirëse operacionale që në detaje rregullon procesin administrativ dhe AKM vazhdon me procedura tjera të tenderimit. Domethënë, për të siguruar transparencën, këto politika do të publikohen dhe natyrisht të gjithë ju i keni në dispozicion në çdo kohë.

Sllajdi tjetër ju lutem. Tani do t'ju shpjegoj pak për strukturën administrative. Domethënë, çelësi i këtij sistemi, apo në qendër të këtij sistemi kemi Agjensinë Kosovare të Mirëbesimit. AKM është një kombinim i AP dhe fondit shtetëror, të pronës, domethënë bart përgjegjësinë e bartjes së privatizimit të të gjitha ndërmarrjeve në pronësi shoqërore në Kosovë dhe e dyta, administrimin dhe ristrukturimin e të gjitha ndërmarrjeve në pronësi publike në Kosovë. AKM, në a spektin ligjor është një a gjenci e përbërë sipas ligjeve të Kosovës, ka bordin e drejtoreve, që përcakton politikat ose udhëzimet e AKM dhe siguron menaxhimin dhe mbikëqyrjen, pastaj kemi edhe drejtori menaxhues. Një çështje tjetër e rëndësishme që duhet potencuar, është ajo se AKM sipas Kornizës kushtetuese vepron në kuadër të kompetencave të rezervuara. Megjithatë, këto kompetenca të rezervuara ushtrohen bashkërisht me përfaqësuesit e Kosovës dhe përfaqësuesit e UNMIK-ut. Katër nga anëtarët e Bordit të drejtoreve janë kosovarë, tre janë ministra dhe kryetarin e sindikatës së pavarrur, domethënë i keni këtu të gjithë anëtarët.

Po ta shikoni strukturën organizative të AKM, do të shihni se këtu prezentohen dy funksione kryesore që posa i përmenda. Në njëren anë kemi sektorin e ndërmarrjeve në pronësi shoqërore, që udhëheqet nga Ahmet Shala, domethënë që është përgjegjës për procesin e privatizimit, për të cilin do të diskutojmë sot dhe në anën tjetër keni sektorin e ndërmarrjeve në pronësi publike, ku zëvendësi posa ka shkuar nga AKM dje dhe ka lëshuar këtë post.

Ajo çka është më me rëndësi se brenda strukturës së AKM kemi pesë zyra regjionale, që sigurojnë që shërbimet e AKM të ofrojnë aty ku janë edhe ndërmarrjet.

Tani ta shpjegoj sistemin e privatizimit. Në fillim kemi zgjedhjen e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, që duhet t'i pënshtrohen privatizimit. Cilat janë kriteret? Janë katër kritere kryesore. E para, NVM duhet të veprojnë si ndërmarrje dhe jo vetëm të mbyllët. Megjithatë, më duhet të them se në këtë aspekt, nuk është me rëndësi që ndërmarrja të veprojë tani. Është me rëndësi që ajo të mund t'i shitet një investitori i cili do t'i shfrytëzojë asetat për të zhvilluar një biznes. Nëse ka asete që për momentin nuk mund të shfrytëzohet, të cilat mund të shfrytëzohen për themelimin e një veprimtarie afariste të re, unë do t'ju shpjegoj se çka do të thotë procesi i spinofit. E dyta, duhet të ketë dokumentacion të qartë dhe ajo çka është më me

rëndësi, menaxheri dhe punëtorët duhet të mbështesin procesin e privatizimit dhe e katërta, programi duhet të jetë tërheqës për investitorët.

Tani më lejoni të shpjegoj se si procesi funksionon. Ju e dini se na është dashur më tepër se dy vite që ne të diskutojmë dhe përgatisim këtë program. Arsyja për këtë ishte se kishim dy hipoteka nga e kaluara të cilat nuk mund t'i zgjidhnim. E para, ishte çka do të ndodhë me borxhet e ndërmarrjeve në pronësi shoqërore që janë grumbulluar nga e kaluara dhe kjo është një pasqyrë shumkonfuze dhe e paqartë. Dhe, e dyta, ne nuk dinim se kush ishin aksionarët e ndërmarrjeve shoqërore. Për këtë arsy, ne shpjeguam një sistem që e quajmë – qasja e spinofit. Dhe, thelbi i këtij sistemi është që ne të ndajmë të kaluarën, domethënë procesin e privatizimit nga hipotekat e së kaluarës. Si bëhet kjo? Këtu keni një pasqyrë që ju shpjegon se si privatizimi funksionon. Në anën e majtë kemi ndërmarrje të vjetra, pra në pronësi shoqërore dhe si çdo ndërmarrje, këto ndërmarrje shoqërore kanë asetet, kanë detyrimet, borxhe dhe kanë epititin. Tani, çka bëjmë në procesin e parë? Në së pari themelojmë një ndërmarrje të re me përgjegjësi të kufizuara apo shoqëri aksionale, domethënë këtë e quajmë ndërmarrje të re dhe ne në këtë ndërmarrje të re transferojmë asetet dhe me disa përashtime vetëm asetet e ndërmarrjes së vjetër në pronësi shoqërore dhe në hapin e dytë objekti i privatizimit më nuk është ndërmarrje e vjetër shoqërore por është e reja, ndërmarrje e re. Prandaj, ajo që ndodhë, është se në ndërmarrjen e re kemi vetëm asetet, asgjë nuk ka të bëjë me detyrimet e ndërmarrjes së vjetër shoqërore dhe nuk ka asgjë të bëjë me aksionarët tjerë të ndërmarrjes së vjetër në pronësi shoqërore. Domethënë, kemi një titullar të quartë për investitorët. Dhe, në hapin e tretë, ju premtoj se ky është vetëm ujë që unë po pij. Dhe në hapin e tretë, kjo ndërmarrje e re i shitet investitorit përmes një tenderi konkurrues. Domethënë, tenderët publikohen përmes internetit dhe po ashtu në gazetat kosovare dhe në ato ndërkombëtare. Paratë, të cilat grumbullohen nga tenderi, do të alokohen në një llogari të trustit dhe kjo llogari e trustit do të administrohe tnga AKM, në mënyrë që paguhen detyritë te ndërmarrjes së vjetër shoqërore.

Po i afrohem fundit. Domethënë ky sistem është shumthelbësor, m'u për shkak se na siguron propozime të qëndrueshme afariste për investitorët dhe na mundëson ose lehtëson një fillim të ri.

Dhe, e fundit, si mund të na ndihmojë Kuvendi, si mund të na ndihmoni ju, në mënyrë që të kemi sukses në procesin e privatizimit? Kjo tani mua më shpie në fillim ku fillova, në realizimin. Domethënë suksesi është një luftë e vështirë, është vështirë që të ndërtohe tekonomia, por ju mund të na ndihmoni përmes vetëdijësimit nga ana e popullatës, duke iu bërë më d'ije përfitimet d'he të mirat afatgjata për s'hoqërinë kosovare përmes zhvillimit të ekonomisë. Duke na ndihmuar ne që t'i kalojmë vështirësitë, ku ne do të na nevojitet edhe ndihma e aksionarëve dhe t'na ndihmoni që ne t'ua përcjellim investitorëve ndërkombëtar se Kosova është vend i mirë për investime. Sot e dijmë situatën, por duhet të përcjellim porosinë se e ardhmja është para nesh. Me këtë fjalë, tani fjalën do t'ia jap zotriut Ahmet Shala, i cili do të shpjegoj se ku qëndrojmë tani dhe çfarë synojmë të arrijmë gjatë javëve të ardhshme.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit zoti Fos. Zoti Ahmet Shala, besoj do t'na flasë për të sotmen dhe vizionet shukurt për të ardhmen.

AHMET SHALA:

Zonja dhe zotërinj, deputetë të nderuar, zoti kryetar dhe të gjithë të pranishëm. Falemnderit. Është kënaqësi imja që të jam prezent sot këtu dhe të përpinqem që të kompensoj pak kohën e kaluar, nëse mund të them, të kompensuar më shumë në disa detaje. Megjithatë, unë do të përqëndrohem ende në disa detaje, por të perspektivës.

Ku jemi sot në procesin e privatizimit, përkatësisht të tenderimit?

Do të përpinqem shum shkurt ta sqaroj këtë.

Pas shum debateve dhe përpjekjeve në Agjencionin Kosovar të Mirëbesimit dhe pas aprovimit unanim të politikave operacionale, tani po përpinqem që kohën e humbur ta kompensojmë dhe t'i ofrojmë tregut kosovar, dhe më gjërë, ndërmarrje për shitje.

Gjashtë tenderët e parë janë shpallur, siç e dini dhe afati për dorëzimin e ofertave është më 14 korrik. Besoj se është e rëndësishme që këtu, edhe para kamerave, të thuhet se 14 korriku është dita kur pranohen ofertat prej orës 12 deri në ora 17, në dy vende: në Prishtinë dhe në Mitrovicë.

Neve kemi ecë përpëra dhe dje kemi shpallur edhe 18 ndërmarrje të tjera, për të cilat, afati i mbylljes së tenderit është më 3 shtator.

Andaj, do të kisha lutar Bujar, kalo në emrat. Emrat e tyre, meqenëse jujeni të gjithë deputetë që jetoni dhe veproni në Kosovë, janë të njohur, janë në shtyp dhe nuk kisha dashur që të humbim kohë për shkak të saj, por të shkojmë sllajd pas sllajdi. Pra, gjashtë tenderët e parë ishin në të gjitha regjionet – nga një ndërmarrje minimumi, ndërsa këto 18 tenderët e dytë janë ndërmarrje mikse, të sektorëve dhe regjoneve të ndryshme në Kosovë. Më ngadalë, Bujar. I keni në sllajde aty, andaj nuk kisha dashur që të ndalem në leximin e emrave të tyre, por dua t'ju them se përzgjedha është bërë në bazë të disa kriteriumeve.

Kriteriumet kryesore, edhe pse, shko te çfarë kërkojnë... Kriteriumet janë kryesisht interesimi i investitorëve, përkrahja e menaxherëve dhe punëtorëve për këtë proces, si dhe statusi i qartë i tyre legal. Pra, hapi i parë për të bërë një ndërmarrje dhe për ta hedhë në privatizim, është që të konstatohet nga njësia jonë juridike se ndërmarrja është e dokumentuar, se është ndërmarrje shoqërore.

Çfarë do të kërkojnë investitorët potencial? Normalisht, do të kërkojnë një ambient të shëndoshë, një ambient përkrahës, një pranim nga ana e punëtorëve dhe gjithë ambientit kosovar.

Sigurisht se Kosova, deri më sot, nuk ka arritur të krijojë një imixh pozitiv, një vend atraktiv për të investuar. Determinimet fizike, pra të popullsisë dhe rrethinës, ia kanë imponuar si dhe e kaluara, ia ka imponuar një imixh jo të favorshëm për investime.

Ky Kuvend, bashkë me neve në Agjencion, do të bëjë çmos që imixhin ta përmirësojmë bashkë. Dhe, imixhi përmirësohet jo vetëm me ligje të mira, por edhe me implementimin e tyre perfekt. Normalisht perfekti është e paarritshme, por të përpinqemi të qëndrojmë në të. Është një moment, faktikisht historik, për Kosovën që gjatë procesit të privatizimit, edhe modeli më i mirë nuk do të ketë sukses, në qoftë se ky Parlament nuk sjell ligje dhe nuk bën

disa ndryshime të politikës doganore, tatinore dhe fiskale. Besoj se ministritë përkatëse do të vijnë shpejt me propozimet, ndërsa komuniteti ndërkombëtar dhe të gjithë ata që dëshirojnë që në Kosovë të ketë investime, do t'i përkrahin ato.

Si do të bëhet pra kjo, më lejoni të kaloj pak në teknikën e dorëzimit, si bëhet dorëzimi i ofertave? Janë çështje pra teknike të cilat neve kemi menduar që do të janë interesante për ju, në mënyrë që miqve t'juaj afarist, njerëzve që keni kontakt dhe inisiativave tuaja t'i ofroni edhe këto informata.

Do të shkoj shum shpejt. Pra, kush janë të kualifikuar? Janë të gjithë personat fizik dhe juridik. Megjithatë, ekzistojnë disa limite se nuk janë të gjithë të kualifikuar për të konkuruar. Në politikat operacionale, do të kenë një diskualifikim të gjithë ata personat të cilët kanë pasur ndonjë proces gjyqësor apo janë nën procese gjyqësore, të cilat, qofshin ato për aktivitete kriminale, ekonomike apo tjeter.

Dorëzimi i ofertave të bllombuara janë 60 ditë pas ditës së shpalljes së tenderit, në ditën fiksë. Është një moment që është përcaktuar dhe besoj se nuk duhet të ndalem shum. Ndërsa, bordi i AKM ka të drejtë anulimi të ofertave, në qoftë se ka vërejtje apo informacione në tri elemente. Në qoftë se ka marrëveshje të fshehta në mes të ofertuesve, në qoftë se përdorimi i çfarëdo presioni ndaj komisioneve të formuara nga AKM dhe në qoftë se, normalisht, ka ndonjë aktivitet joligjor rrëth procesit të tenderit.

Përzgjedhjet e fituesve në shumicën e rasteve, ...Bujar..., do të bëhen krysisht në bazë të çmimit më të lartë të ofruar, përveç në rast se ndërmarrja është përcaktuar që të shkojë në privatizim përmes spinofit special. Pra, gjashtë ndërmarrjet e para dhe 18 këto tjerat, do të shkojnë..., shpallja e fituesit do të bëhet në bazë të çmimit më të lartë të ofruar. Ndërmarrjet të cilat kanë strategji të veçantë për ekonominë e Kosovës dhe regionet e saj, siç janë Trepça, Feronikeli dhe ndërmarrjet tjera, të cilat do të vlerësohen nga ekspertët e AKM, në bashkëpunim me ekspertët tjera, do të shkojnë përmes tenderit special, në të cilin, përveç çmimit më të lartë të ofruar, do të kërkojen edhe kushte të tjera, të garantimit të punësimit dhe garantimit të investimeve.

Si do të zgjidhen ankesat pronësore? Ankesat pronësore janë një ndër çështjet më të ndieshme, me të cilat kemi diskutuar edhe para hartimit të politikave operacionale, por edhe gjatë procesit të privatizimit.

Në qoftë se ndonjë pretendues i pronës apo pretendues tjetër për borxhin, ka dokumente legjitime se ka pretendim ndaj pronës, apo ka ndonjë borxh ndërmarrja që nuk e ka shlyer, mund t'i drejtohet AKM dhe AKM do të marrë vendim valid në atë ankesë. Në qoftë se ankuesi nuk është i kënaqur me vendimin, atëherë mund të ankohet në Odën Speciale, e cila është themeluar enkas për përzgjedhjen e këtyre dhe tanë është pothuaj në funksion.

Edhe tri sllajde të shpejta. Nga kush i presim ofertat? I presim sigurisht nga biznesi kosovar dhe besoj se Parlamenti duhet të lobizojë, duhet t'i bindë, duhet t'i inkurajojë dhe duhet t'i stimulojë... E di që Qeveria e Kosovës nuk ka mekanizëm të politikës fiskale,... politikës pardon kreditore, për shkak të mungesës së vijave kreditore, por duhet të lobizojmë dhe bindim edhe institucionet financiare ndërkombëtare që Kosovës t'i mundësohet një akses në institucionet financiare ndërkombëtare, në qoftë se dëshirojmë që ky dhe proceset tjera të janë më të suksesshme.

Normalisht, diaspora kosovare është një nga grupet tona të fokusuara për të cilat po përpinqemi t'i bindim për të investuar në Kosovë.

Të gjitha shpalljet, Bujar!, të gjithë tenderët do të shpallen në të gjitha gazetat apo në shumicën e gazetave që janë në qarkullim në Kosovë në gjuhën shqipe dhe në gjuhën serbokroate si dhe po përpinqemi që nga fondete që kemi të shpallim në "The ekonomist" në "Fajnshell Teims" dhe në gazetat tjera me reputacionin në region.

Këto janë elementet të cilat dëshironim që t'i sjellim. Këtu sigurisht se, në bashkëpunim me Minsitrinë e Kulturës, pra me Departamentin për Çështje Jorezidenciale, neve kemi bashkëpunuar dhe do t'iu falënderoj këtu, në këtë seancë për përkrahjen që kanë bërë procesit të privatizimit, ku kanë organizuar konferenca të ndryshme në Zvicër, në Frankfurt, në Nju Jork dhe do të parashihen edhe në Stamboll e vende tjera gjatë këtij viti për të prezantuar procesin e privatizimit.

Neve, për fund, domethënë vetëm shënimet se ku mund të gjenden informatat dhe ato..., por kemi prezantuar këtë aspekt teknik të privatizimit duke shpresuar se do të sqarohet deri në fund edhe përmes mediave se cilat janë procedurat teknike, ndërsa nga aspekti i trajtimeve tjera, besoj që nga koha kur neve do ta kemi në disponim tanë për pyetje dhe përgjigje, mund të elaborojmë cilëndo çështje që ju jeni të interesuar për ta elaboruar më thell. Falemnderit shumë dhe kisha kënaqësi të veçantë.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Zoti, Shala, ju falemnderit shumë. Para se të futemi në debat ose në pyetje, do t'ju lutja për një çështje.

Ne mund ta zgjasim edhe pa praninë e ekipit më të fuqishëm që ka të bëjë me privatizimin, por ne kemi paraparë përafërsisht aq kohë, për pyetje dhe debat, sa iu lëmë edhe mysafirëve. Megjithatë, nuk do të jetë ajo një minut ose pesë minuta, por le të shfrytëzojnë grupet parlamentare, deputetët që janë më të afërtë me lëminë me çka merren, të jenë pyetjet me të cilat mund të përgjigjen përfaqësuesit.

Për të mos ju marrë kohë, e ka fjalën Hydajet Hyseni, si anëtar i Kryesisë dhe në emër të Grupit Parlamentar të PDK.

HYDAJET HYSENI:

Zoti kryetar, zonja dhe zotërinj deputetë, të nderuar zotëri përfaqësues të

Çështja që po shqyrtojmë sot, siç e din, është i nicuar q ysh në muajin shkurt. Nëse ne nën Kuvend e vonojmë kaq shumë shqyrtimin e një çështjeje aq të rëndësishme akute, atëherë nuk duhet të çuditemi pse i gjithë procesi i privatizimit po lëvizë aq ngadal, me aq vonesa e me aq ngatërresa.

Ne dëgjuam paraqitjen e përfaqësuesve të UNMIK-ut, zotit Fos dhe zotit Shala, të cilët i përshëndes dhe i falënderoj edhe për paraqitjen, por edhe për punën që po bëjnë ata dhe kolegët e tyre. Çmojmë shum punën e tyre.

Por, në kërkësën e tij, Grupi Parlamentar i Partisë Demokratike të Kosovës, pos nga përfaqësuesit e UNMIK-ut, ka kërkuar një paraqitje edhe nga përfaqësuesit e Qeverisë sonë, rrespektivisht ministritive përkatëse. E theksoj këtë, jo vetëm se është një lëshim që po na përsëritet, nuk dij me fajin e kujt, të administratës së Kuvendit apo ministrive tona, por po na përsëritet.

E theksoj edhe për një arsy e tjeter, pse është diç illustrative përgjithë çështjen që po shqyrtojmë.

Procesi i privatizimit, që me të drejtë, vlerësohet i një rëndësie vitale për Kosovën e re dhe të ardhmen e saj, po zhvillohet, pothuaj, pa përfshirjen e Qeverisë së Kosovës. Një nga synimet e privatizimit, siç është thënë sa e sa herë, është mundësimi i shfrytëzimit të resurseve dhe potencialeve të brendshme kosovare. Nëse mënjanohet Qeveria dhe ministratë e saj, ose nëse iu imponohet atyre një rol marginal, e krejt formal, mund të merret me mend sa e si angazhohen resurset dhe potencialet tjera kosovare.

Ndokush mund të thotë dhe po thuhet shpesh: – Paj, është kompetencë e rezervuar; jo Korniza kushtetuese; jo Rezoluta 1244, e të tjera, kjo dhe s'ke ç'bën!? Do rishikuar, mendoj, edhe kjo logjikë dhe qasje sa naive edhe servile.

Korniza kushtetuese, edhe e tillë çfarë është: e paqartë; e ngatërruar; plot dykuptimësi; kundërtije e paradokse; megjithatë - nuk i përjashton institucionet kosovare nga përgjegjësia edhe në këtë fushë. Jo vetëm fryma e Kornizës kushtetuese, por edhe shkronja e saj iu përshkruan shprehimi i institucioneve kosovare, citoj: “Përgjegjësi në politikën ekonomike-financiare, në tregti, industri, investime si dhe në një sërë fushash brenda të cilave po zhvillohet dhe pritet të zhvillohet procesi i privatizimit”.

Ndërkaq, edhe kompetencat e rezervuara të Përfaqësuesit Special janë vënë në raportbashkëpunimi me institucionet e Kosovës. Zatën, ndryshe, nuk mund të jetë. Do të ishte absurd.

Fundja, edhe Rezoluta 1244, edhe po të abstrakojmë mbështjellimin, paqartësitë dhe dykuptimsitë e shumta në thelb, mandaton misionin ndërkombëtar në Kosovë që të ngrehë institucionet demokratike në Kosovë dhe, pasi të jenë krijuar ato, t'u bartë atyre kompetencat qeverisëse. Pra, komplementaritet dhe bartje graduale e kompetencave. Ndryshe, përsëri, do të ishte nonsens. E, megjithatë, ne në vazhdimësi po ballafaqohemi me nonsense absurde.

Edhe në dokumentin e mirënjohur – “Standardet para statusit”, çështja e privatizimit zë një vend shum të rëndësishëm dhe është në fakt njëri ndër standardet e kërkua, për të cilat po fajësohet Kosova. Por, subjekteve të brendshme, u është lënë si detyrë, vetëm të citoj “përkrahja për krijimin e një kornize solide ekonomike dhe përkrahja publike aktive për privatizimin nga ana e bartësve të funksioneve publike”. Kaq, vetëm - “përkrahja”!?

Tani, edhe në paraqitjen që dëgjuam këtu, ju patë: prej Qeverisë nuk kërkohet asgjë, si Qeveri. Po, prej Kuvendit, kërkohet diçka më shumë: ndihmë, promovim, të përmenden ndonjë çështje, të merret pjesë në një aktivitet dhe kaq.

E, nëse është këtu puna - sa për përkrahje!? Më lejoni, zotëri e zonja të nderuara, të gjitha subjektet dhe institucionet tona, pa përjashtim dhe pa hezitim, madje shpesh edhe në mënyrë naive e euforike, e kanë dhënë këtë përkrahje. Do ta japë sot, padyshim, edhe Kuvendi. Sipas kësaj logjike, subjektet... E kam fjalën – përkrahje për privatizimin, sepse kjo është kërkuar. Sipas kësaj logjike, subjektet kosovare, qysh tash, madje edhe para se të fillojë mirë privatizimi, e kanë përmbrushur këtë standard, sepse kaq është kërkuar prej subjekteve kosovare.

Por çështja e privatizimit, është tepër e rëndësishme dhe tepër e ndërlikuar që të mund të kënaqemi me një qasje të tillë të thjeshtëzuar. Pavarësisht çka mendon ky ose ai zyrtar yni ose ndërkombëtar, i pëlqeu kjo dikujt ose jo – kjo çështje do të jetë për një kohë të gjatë temëparësore e shqyrimit të gjitha meset dhe në të gjitha nivelet. Në një mënyrë ose tjetër, me vonesa e mungesa ose pa to, me kufizime e pengesa ose pa to, deshëm apo nuk deshëm, në këtë çështje do të janë të angazhuara, dhe atë rrastë, institucionet dhe subjektet kosovare, e besoj fort, drejtpërdrejt ose tërthorazi edhe qytetarët e Kosovës.

Prandaj, debati i sotëm, do të duhej kuptuar dhe trajtuar vetëm si hapje, vetëm si shtruarje e kësaj çështjeje. Ne sërisht kërkojmë që për këtë çështje, Kuvendit t'i drejtohen edhe përfaqësuesit e Qeverisë dhe t'na ofrojnë edhe ata këndvështrimin e tyre.

Janë të shumta çështjet e hapura që presin përgjigje. Unë po shquaj vetëm disa prej tyre. Inisiativa private dhe shpirti afarist i njeriut tonë kishte një rëndësi të veçantë e të pazëvendësueshme në të kaluarën e rëndë të decenieve të fundit. Duke qenë të ekspozuar një politike sistematike institucionale të diskriminimit, represionit të gjithanshëm, rrënimit të bazës ekonomike të ekzistencës, njerëzit tanë u detyruan të kërkojnë shpëtimin në forma të ndryshme të privatizimit dhe të migrimit masovik. Me kalimin e kohës dhe ndryshimin e raporteve të brendshme e të jashtme, këto veprimitari, që në fillim ishin të imponuara si dënim e përjashtim, erdhën dhe u kthyen në përparësi të madhe dhe si të tilla u bënë faktor të pazëvendësueshëm të ekzistencës, mbijetesës e qëndresës, por edhe zhvillimit, ngritjes, mirëqenies dhe transformimit të përgjithshëm shoqëror dhe të mënyrës së jetesës në Kosovë. Prandaj, edhe u goditën aq egërsisht dhe u bë çmos që të ngulfaten. Arsyet ishin puropolitike, gjenocidale, antishqiptare e antinjerëzore.

Do të ishte normale që këto përparësi, të dëshmuara, dhe të tjerat si këto, të vinin edhe më shum në shprehje në Kosovën e re, të liruar nga sundimi shovenist dhe të mbuluar me prani të gjerë ndërkombëtare. E, megjithatë, kjo nuk po ndodhë. Edhe afaristët tanë, edhe mërgimtarët tanë kanë shum e shum ankesa. Ata ndihen të diskriminuar dhe, në fakt, janë të diskriminuar. Me të drejtë njerëzit shtrojnë pyetjen: Përse? Cilat janë arsyet e vërteta dhe çfarë natyreje janë ato?

Qeveria, në bashkëpunim me praninë ndërkombëtare, duhet të hartojë një strategji unike gjithpërfshirëse për rimëkëmbjen dhe transformimin e ekonomisë së rrënuar kosovare dhe angazhimin pa pengesa e ngatërrime absurde politike, administrative, të potencialeve krijuese, kooperuese, afariste e financiare të njerëzye tanë si brenda Kosovës, ashtu edhe jashtë saj.

Procesi i privatizimit u vonua tepër gjatë. Pse ndodhi kjo dhe përse po vonohet edhe më tej? Pos arsyeve evidente objektive, a ka edhe arsyë subjektive? Cilat janë ato dhe pse lejohen? Sa e pengon dhe ngadalëson procesin mbajtja pezull e Kosovës dhe të ardhmën e saj dhe lojërat

politike për Kosovën, rrëth Kosovës e zakonisht pa Kosovën? Pse nuk thuhet kjo: nuk mund të ecën shpejt ai që nuk di se kù po shkon. Aq më pak, ai që nuk do të shkojë atje ku është caku.

(Vërejtje e kryesuesit lidhur me kohëzgjatjen e diskutimit)

Ekonomia, edhe ashtu e rrënuar e Kosovës, po ngulfatet e rrënohet edhe më tej. Ekziston një bindje shum e përhapur, jo edhe pa bazë, se në shum raste, rrënim i është i qëllimshëm: – ulja e çmimit. “Mbytet pula për t’i marrë vezët”!

Sa janë të vërteta këto dhe çka është ndërmarrë kundër kësaj prirje rrënuese? Në këtë mënyrë, ndonjëherë, ndonjë matrapaz planprishës edhe mund të gjëjë farë interes financiar. Por, dikush tjetër, mund të nxjerrë nga këto argumente të dëshiruara dhe të kërkuar kundër së ardhmës së lirë të Kosovës dhe aftësisë së saj për t’u vetëpërbajtur. Po dhjetë minuta janë të parapara...

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Hydajet, të lutem përfundoje. Përfundojeni. Dhjetë minuta, por ne kemi krejt 30 minuta kuvendin, prandaj referate mos na lexoni të përgatitura, ju lutem dhe të mos ua ndërpref fjalën.

HYDAJET HYSENI:

Unë po i thirrem Rregullores, e cila në emër të grupit, lejon dhjetë minuta. Jo nuk kanë kaluar. Ju pyes, zotëri deputetë, a kanë kaluar kaq? Jo, jo!

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Kanë kaluar dhjetë minuta. S’keni çka të pyetni. E vëtmja orë dhe valide, është e imja. Hiq, ju lutem dhe asnjërit s’ju lë ta tejkaloni kohën e diskutimit, deri sa s’e kemi ndalë.

HYDAJET HYSENI:

Mirë, ju falemnderit zoti kryetar. Megjithatë, unë do të kërkoj që ju ta rrespektoni Rregulloren dhe afatin e paraparë me Rregullore përfaqësuesit...

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Edhe tjerët, kolegët e tjerë, duhet të rrespektohen. Le të rrespektohen, sepse janë paraqitur 20 vetë.

Ju lutem, me referate politike, mos u paraqitni në seanca plenare. Është privatizimi në rend të ditës, për atë që janë propozimet konstruktive – si mund të ndihmohet Kuvendi, qysh e shohim vizionin ne dhe vërejtjet substanciale që ka Kuvendi.

E ka fjalën zonja Nekibe Kelmendi dhe le të bëhet gati Haki Shatri.

NEKIBE KELMENDI:

I nderuar kryetar, zonja dhe zotërinj deputetë,

Unë nuk kam t'përgatitur asgjë në form referati. Kam vetëm disa pyetje përfaqësuesit e Shtyllës së katërtë dhe të Agjencisë Kosovare të Mirëbesimit.

Pyetja e parë është: Cila gjendje statusore e ndërmarrjeve ekonomike, shoqërore ose publike është marrë kur është vendosë t'i qasemi privatizimit?

Nën dy: A dihet arsyja e mosaktivizimit të ndërmarrjeve ekonomike, të cilat nuk ishin të shkatërruara gjatë luftës; pse nuk u aktivizuan dhe a mund t'i adresohet ky lëshim UNMIK-ut, i cili, e kishte për detyrë menaxhimin e këtyre ndërmarrjeve?

E treta: A është aplikuar ndokund, në ndonjë vend, në transicion ky model i privatizimit dhe a ka dhënë rezultate. Cilat janë ato vende?

E katërtë: Si është bërë përgjedhja e zbatuesve të procesit të privatizimit, sepse unë shoh këtu se farepak ka kosovarë të përfshirë në këtë proces; dhe

E pesta: Përse është zgjedhë që selia e AKM të jetë në Mitrovicën veriore? Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Naim Maloku, në emër të Grupit Parlamentar, pastaj ju Haki, ju lutem.

NAIM MALOKU:

Ju falemnderit. I nderuar zoti kryetar, të nderuar deputetë, të nderuar përfaqësues të Shtyllës së katërtë të UNMIK-ut,

Privatizimi është një çështje shum me rëndësi për të gjitha shoqëritë në transicion, e gjithashtu edhe për Kosovën. Ekonomia e Kosovës, si dhe i tërë populli i saj, ka pasur një histori të dhembshme. Mirëpo, nuk dua të ndalem në historinë e ekonomisë së Kosovës deri pasluftës. Por, dua t'i shtroj disa çështje që janë, sipas mendimit të Grupit Parlamentar të Aleancës, esenciale për temën të cilën po e trajtojmë sot.

Së pari: Mandati i UNMIK-ut. UNMIK-u e ka mandatin, sipas Rezolutës 1244 për të administruar dhe menaxhuar drejt dhe mirë me pronën shoqërore në Kosovë, por nuk ka

mandatin me ia ndërruar titullarin asaj prone. E ka mandatin me menaxhuar dhe adminisitruar ndërmarrjet derisa institucionet e Kosovës nuk krijohen dhe ato pastaj me i marrë kompetencat dhe me krye procesin e privatizimit.

A është bërë menaxhimi dhe administrimi i drejt i ndërmarrjeve publike në katër vitet e fundit? Them, se jo! Menaxhimin dhe administrimin e ndërmarrjeve publike e ka karakterizuar jotransparenca e plotë. Kur ka j otransparencë, a tëherë, të nderuara zonja dhe zotërinj, mund të dyshoj dhe kam arsyë të dyshoj se janë bërë keqpërdorimi, manipulime dhe, mos të them, deri në vjedhje.

Po e marr, ta zëmë, një shembull konkret. 1600 euro paguhet një këshilltar në Posttelekomin e Kosovës. Dhe, - është verifikuar, me konkurs, që Kosova nuk ka kuadër të tillë që i plotëson të gjitha normat e vendit të punës së këshilltarit në PTK që merr 1600 euro në ditë.

Tjetra. Dihet që pasluftës, këtë e përmendi edhe zonja deputete Kelmendi, shum ndërmarrje shoqërore kanë qenë të paprekura, pra të padëmtuara nga lufta. Si është bërë verifikimi i menaxhimit të atyre ndërmarrjeve? Kanë pasë disa edhe stoqe të rezervave të prodhimeve të gatshme, rezervave të lëndës së parë. Ku kanë shkuar ato, dhe si është e mundur që privatizimi të fillojë në të gjitha ndërmarrjet duke u përcaktuar vlera e tyre zero. Pra, të mos ketë vlerë asnjë ndërmarrje shoqërore, të mos ketë vlerë të përcaktuar nga e cila fillohet një privatizim i asaj ndërmarrje!?

Këtu, në emër të Grupit Parlamentar të Aleancës për Ardhmërinë e Kosovës, shpreh dyshimin se UNMIK-u nuk ka kryer punën e vet, pra në menaxhimin dhe adminisrimin e drejtë, nuk ka bërë verifikimin e gjendjes faktike te të gjitha ndërmarrjeve shoqërore menjëherë pas luftës dhe të bëhet evidencimi i pronave të të gjitha fabrikave pas luftës në mënyrë që të jetë kjo dhe t'i prezantohet kjo parlamentit të Kosovës dhe institacioneve të Kosovës.

Ne përkrahim privatizimin, mirëpo sipas sllajdit që na e keni prezentuar, ku pyetni se si mund të ndihmojë Parlamenti, mungon një sllajd: – çfarë obligimesh ka AKM ndaj Parlamentit? Në qoftë se ju mendoni që Parlamenti duhet të jetë vetëm një media i Agjencionit Kosovar të Mirëbesimit për ta propaganduar punën tuaj, atëherë, ju lutem, kjo është një fyerje e rëndë për Parlamentin e një vendi dhe, ju lutem, që fyerjet e tillë mos të vijnë nga ana juaj.

Qëndrim i Grupit Parlamentar të Aleancës, po e përfundoj, është që AKM duhet të hyjë në kompetencat e Qeverisë së Kosovës dhe së bashku me të, pra, do të ishte kompetent ky Parlament për t'ua caktuar juve rolin e jo ju t'na bëni këtu media të Agjencisë Kosovare të Mirëbesimit.

(Duartrokite)

Edhe tjetra, pjesmarrija e faktorit kosovar, nuk po them shqiptar, në Agjencionin Kosovar të Mirëbesimit janë, të nderuar, vetëm disa të punësuar kosovar aty. Kurrfarë pjesëmarrije nuk kanë institucionet e Kosovës në Agjencion Kosovar të Mirëbesimit.

Po ju përsëris: nuk keni të drejtë të ndryshoni titullarin. Duhet, më në fund, të përgjigjeni për adminisrimin jashtëzakonisht të dobët, jotransparent dhe menaxhimin e dobët të të gjitha

ndërmarrjeve private dhe çdo raportim që është bërë në Këshillin e Sigurimit të Kombeve të Bashkuara në këtë lëmi për ekonominë e Kosovës: - ka qenë mashtrues. Ju falemnderit.

(Duartrokitje)

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Në emër të Grupit Parlamentar të LDK, dhe si anëtar i Kryesisë, zoti Fatmir Sejdiu dhe pastaj, në emër të «Povarataku» Lubomir Stanojkoviq. Për ty Shatri, kërkoi ndjesë.

FATMIR SEJDIU:

Ju falemnderit, zoti kryetar,

Mbështes, posaçërisht thekset e fundit të deputetit Maloku dhe mund të them se sot, në këtë nismë kësosoji, gjason në trajnimet e hershme që u janë mbajt grupave parlamentare, që dikur janë bërë. Këtë e them nga një arsy. Shkaku i parë, se pikërisht në kohën e debatit për Rregulloren e Agjencisë së Mirëbesimit, dy orë më vonë, është miratuar pa u marrë parasysh vërejtjet e këtij Parlamenti. Shkaku i dytë, se këto akte që janë përcjellë sot dhe kjo shemë e organizimit ka mund të përcillet qëherë dhe pa kurrfarë problemi t'i kemi të gjithë parasysh.

Esenca e tretë, që mendoj është shumë e nevojshme në hapë e sipër të punës, është ajo se sa Agjencia Kosovare e Mirëbesimit, si faktor i rëndësishëm dhe i nevojshëm për Kosovën, e sheh procesin e punës në bartjen e përgjegjësive në institucionet e Kosovës apo si institucion i Kosovës. Me këtë, e them konkretisht: nëse Kuvendi i Kosovës, veprimtari themelore të tij ka miratimin e ligjeve, ne do të kemi kohën, do të kemi fazat në të cilat do të ndeshemi domosdø me materie të cilat janë edhe materie preokupimi apo obligimi drejtpërdrejt në Agjensinë Kosovare të Mirëbesimit.

Sa mund të harmonizohet dhe sa është i detyrueshëm ky harmonizim në këtë fazë?

Ne kemi pasë dje një debat, kujtoj, shum të mirë për privatizimin e tokës bujqësore, për privatizimin e pyjeve dhe ekonomive pyjore në përgjithësi. Dhe nga ai debat ka dalë një mesazh, një mesazh që është debatuar edhe në fazat e mëhershme. Pa u sqaruar si duhet dhe sa duhet statusi i pronës në Kosovë, është e rrezikshme të shkohet në procese, në të cilat, pastaj do të hynim në fazën e ankesave. Agjencia Kosovare e Mirëbesimit ka për borxh, në këtë fazë, pikërisht në ato sfera në të cilat ka filluar privatizimin, të definojë me kohë sa dhe si duhet.

Dhe, do të shtroja një pyetje: Pse është shtruar në këtë listë, tek Agjencia Kosovare e Mirëbesimit, një gravitim kaq i madh i ndërmarrjeve të regjionit të Mitrovicës?

Unë nuk dua ta them përgjigjen, por dëshiroj që nga kjo përgjigje të dalë një sqarim, përgjigje e përfaqësuesve që kemë prezent: sa kihet konsideratë në raport me strukturën e njerëzve që kanë qenë të punësuar në ndërmarrjet e tillë? A mundësohet me këtë ndonjë variantë që, siç tha një kolegë imi më herët, të shkohet në tendere, sipas presionit të të interesuarve, apo të

shkohet në tendere sipas asaj se sa është i gatshëm një subjekt apo një ndërmarrje e tillë që të hyjë në proces.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Falemnderit, zoti Sejdiu. Lubomir Stanojkoviq, në emër të «Povratakut» pastaj ju Haki, sepse grupet parlamentare kanë përfunduar.

LUBOMIR STANOJKOVIĆ:

Dame i gospodo, poštovane kolege,

Pre svega, mislim da je, napokon, jedna prava tema na dnevnom redu, što itekako pozdravljam. Privatizacija je problem koji, čini mi se, predstavlja jedan od najvećih problema sa kojima se suočavaju ili su se suočavali i još uvek se suočavaju oni koji su u tranziciji. I, što je posebno interesantno, svi to izvode sa strahovitim problemima, neki sa manje, neki sa više. Očekujem slične probleme i na Kosovu, pogotovo očekujem oštru i žestoku reakciju o nih kojih se najviše tiče, koji su doskoro radili kao i onih koji su odskora počeli da rade.

S toga, kao prvi nedostatak privatizacije na Kosovu, smatram njenu netransparentnost. To su već neki moji prethodnici rekli. To jest, nedostatak dovoljnih informacija... Ako je ovo početak, onda stvarno pozdravljam.

Zatim, bezbednosni uslovi, koji su sve, samo nisu bezbedni, uticaće da strani investitori zaobiđu Kosovo. Posebno će prvi i drugi problem uticati na nezainteresovanost biznismena koji su poreklom sa Kosova, a trenutno su među vodećima u Beogradu, poput Karića i Ljube Mihajlovića, prepostavljam da ih znate.

Treći, takođe, veliki nedostatak, barem po mom mišljenju je nedostatak socijalnog programa. Nedostatak socijalnog programa učiniće da će radnici sve više biti nezadovoljni i sve više će se odupirati privatizaciji. A što se više odugovlači, istovremeno će firme biti sve siromašnije i prodavati se jeftinije. Doduše, moguće je da postojeći sindikat na Kosovu bude instrumentalizovan, i na početku ne pruža nikakve otpore, ali ja ih očekujem već nakon prvih tendera, kada stvarno vide šta ih privatizacijom čeka.

Kasnije će, neuspeh privatizacije biti pripisan obespravljenim radnicima. Međutim, glavni problem kosovske privatizacije će biti u izostanku inostranih investicija i inostranih kompanija koji bi automatski obezbedili i nova tržišta. A za tako nešto, potrebna je makroekonomski i politička stabilnost i pravna sigurnost koje mogu da garantuju samo snažne institucije sistema. Kosovske institucije, očigledno ovako nešto, u prethodnom periodu, nisu obezbedile niti će, čini mi se, zaskoro ni da obezbede.

Takođe, po mom mišljenju, veliki problem privatizacije na Kosovu predstavlja spoljni dug. Koliko ja znam, to mora da se reši sa Beogradom. A radi se o ogromnim sredstvima.

Međutim, i pored svih ovih problema, moje mišljenje je da bi proces privatizacije na Kosovu bio uspešnije potrebno je:

Pod 1. Uvođenje minimalne cene ispod koje se neće prihvati ponuda za kupovinu firme. Minimalna ili likvidaciona cena, ukoliko nema kupca sa strane, onda se nudi radnicima i menadžerima unutar firme, a ako to ne žele ili ne mogu, onda se mogu prodavati drugim.

Pod 2. Pošto su mnoge firme locirane na zemljištima, koji su uglavnom uzimane vlasnicima bespravno ili uz minimalnu nadoknadu, potrebno je ustanoviti jedan fond za restituciju bivših vlasnika u koji bi se odvajalo neki procenat. Ja sad, u ovom momentu, ne mogu da kažem od prodaje preduzeća.

Pod brojem 3. Mora se, odgovarajućim regulativom, i to pravnom regulativom obezbediti pravo zaposlenih, mislim i na one koji su radili do 99. da pregovaraju sa kupcima oko socijalnog programa.

Međutim, moram jednu stvar da vam kažem. Ovo što sam video, ovu listu firmi koje će biti prve na tenderu, mislim da će stvarno biti veliki problem. Vidim ovde, radi se o jednon hladnjači u Šilovu, mesto odakle ja živim, to je je čisto srpsko selo, u ovim uslovima, nijedan Srbin ne može da učestvuje na tenderu. To je činjenica, to je realnost.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Zoti Haki Shatri, le të bëhet gati Besa Gaxherri.

HAKI SHATRI:

T'falemnderit zoti kryetar, të nderuar kolegë deputetë, të nderuar të pranishëm,

Pas një kërkese këmbëngulëse të të gjitha strukturave vendore dhe pas eksperimentit të dështuar në modellin e komercionalizimit, me themelin e AKM dhe rregulloren e famshme të vitit të kaluar, duket se u hap rruga e procesit të pritur të privatizimit.

Edhe pse ky Kuvend kishte vërejtje të caktuara në Rregulloren mbi AKM, të cilat nuk u përfillën nga akterët e saj, besuam që, megjithatë u hap rruga e procesit të shumpritur. Atëherë, nga drejtues të AMK na u premtua se para përfundimit të vitit do të realizohen privatizimet e para të ndërmarrjeve shoqërore. Kjo, siç e dini, nuk ka ndodhur ende, deri më sot.

Nga ky aspekt, meqenëse s'kemi asnjë rast të privatizimit, diskutimi i sotëm në këtë Kuvend është pak i vështirë, për arsyen se nuk kemi elemente për të diskutuar për suksesin ose mossuksesin e këtij procesi në këtë fazë. Megjithatë, ky diskutim është i dobishëm për çështje të ndryshme. Së pari, se na u ofruan disa materiale, të cilat, deri më sot, s'kemi pasë shansë t'i marrim.

Në përgatitje të këtij procesi deri më sot, mendoj se duhet të identifikohen këto probleme:

Koncepti i aprovuar i spinofit mund t'iu shmanget disa dobësive eventuale, në qoftë se hartohen politika operuese të përshtatshme.

Që të nxirren efekte maksimale nga ky proces, patjetër duhet të adaptohen politika ekonomike, tativore, doganore dhe tregtare. Këto janë obligim edhe i Kuvendit, janë obligim edhe i institucioneve të UNMIK-ut dhe AKM së bashku.

Krijimi i një ambienti miqësor për inkurajimin e investimeve, sidomos atyre të jashtme.

Programi i privatizimit i cili do të përfshijë prioritetet, dimensionin kohor, aspektet sociale, benefitet për investitorët potencial, politikat operuese dhe pozicionimi i akterëve në këtë proces – Qeveria – UNMIK-u dhe investitorët potencial.

Cilat janë pengesat që mund të paraqiten në këtë procedurë: legjislacioni i pakompletuar ende; mungesa e informatave; konkurrenca jolojale; politika joadekuate fiskale; tregtare dhe tregu financiar i pakonsoliduar.

Në realizimin e këtij procesi, në këtë periudhë, janë manifestuar këto dobësi: mungesa e transparencës, në të gjitha fazat; qëndrimi i i shtangët në transferimin e kompetencave në këtë sferë. Do të thotë asnjë veprim nuk është bërë që kompetencat të barten nga AKM dhe UNMIK-u te institucionet vendore – Qeveria dhe ministritë përkatëse.

Ne jemi të vëtëdijshëm dhe në programin që ka a provuar ky Kuvend, jemi përcaktuar për transferim....

(Vërejtja e kryesuesit: Haki, rrumbullakësoje, të lutem!)

Po, profesor. ...të ekonomisë dhe normalisht për privatizim. Por, në bazë të Rregullores për AKM, procesi i privatizimit është i pjesshëm. Me këtë rregullore mundësohet vetëm privatizimi i një pjese të ndërmarrjeve shoqërore. Është fjala për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme. Ndërmarrjet e mëdha, ndërmarrjet në sferën e shërbimeve publike dhe tokat, nuk ka mundësi të privatizohen përmes këtij procesi. Dhe kjo është krejt e logjikshme, sepse modeli i përcaktuar spinof, nuk ka mundësi dhe nuk është i përshtatshëm për privatizimin e kësaj pjese të ekonomisë së Kosovës.

Mendoj se veprimi i mbyllur i Agjpcionit Kosovar të Mirëbesimit dhe më tepër veprimi i mbyllur i a nëtarëve vendor në këto institucione, është për tu kritikuar sepse ne nuk kemi asnjë llojqasjeve veprimi të deritashëm në përgatitjen e privatizimit.

E dyta. Mendoj se Agjpcioni Kosovar dhe UNMIK-u duhet, paralelisht me përgatitje të procesit të privatizimit, të bëjnë përgatitjen për transferim gradual të kompetencave në këtë sferë te institucionet vendore, gjegjësisht te Qeveria.

Dhe, për përfundim, kisha me bërë dy pyetje të shkurtëra:

- Si bashkëpunohet me institucionet vendore dhe me Qeverinë: AKM – Qeveri?

Për bashkëpunimin me Kuvendin e dij, nuk ka nevojë të bëhet me dije.

- Si janë përzgjedhë ndërmarrjet për të cilat është shpallë tender për privatizim?

Dhe, në kuadër të kësaj,

- Si vlerësohet pasuria e këtyre ndërmarrjeve që iu është shpallë tenderi?

Ju falemnderit për vëmendje.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. E ka fjalën Besa Gaxheri, le të bëhet gati Nerxhivane Dauti.

BESA GAXHERRI:

I nderuar kryetar, të nderuar kolegë deputetë, të nderuar ministra dhe ju përfaqësues të AKM dhe Shtyllës së katërtë të UNMIK-ut,

Unë do të mundohem të mos përsëris gjërat që thanë kolegët e mij, por megjithatë kjo temë, aq sa është e rëndësishme është edhe aq komplekse. Unë nuk do të flas për privatizimin në përgjithësi, por kryesisht, do të ndalem tek privatizimi i ndërmarrjeve në Kosovë.

Dhe, kisha me thënë, në kohën kur filloi komercializimi në Kosovë, të gjithë ekspertët e Kosovës e kundërshtuan këtë proces, por UNMIK-u e bëri këtë sprovë. Ajo dështoi?! Rezultati ishte – humbje kohe dhe humbje në ekonominë e Kosovës.

Pas shum presioneve nga institucionet e Kosovës, filloi privatizimi, apo më mirë me thënë u pranua nga UNMIK-u ky proces dhe u vendos që këtë proces ta udhëheqë AKM. Tashmë, kaloi një vit, dhe asnjë rezultat!? Unë mendoj se ky diskutim ka për qëllim që deputetët të japin vërejtjet dhe sygjerimet e veta për këtë proces shum të rëndësishëm për Kosovën.

Vërejtja ime e parë është se AKM nuk ka fare transparencë deri më tanë. Mostransparenca na vë në dyshim për sukseset e mossukseset dhe për korruption. Pastaj bashkëpunimi i AKM dhe institucionet e Kosovës janë tepër të dobëta dhe ky proces për mendimin tim nuk ka politikë operacionale në nivel.

Pra, procesi i privatizimit, për mendimin tim, është dashur t'i prijnë këto përgatitje, siç është: ndryshimi i politikës fiskale, ndryshimi i politikës doganore, siguria, sidomos ligji, mbi privatizimin e tokës, edhe pse është

kompetencë erezervuar, sepse në të kundërtën do të jetë humbje e madhe për ekonominë e Kosovës. Pra, këtu aludoj që kjo gradualisht të kalojë në kompetencat në kalim.

Në kuadër të kësaj, kisha thënë se duhet të kalojë edhe AKM në kuadër të kompetencave, por në nivel të Qeverisë.

Ne jemi të njoftuar përmes mjeteve të informimit, e them këtë sepse vetëm përmjet mjeteve të informimit si deputet, jemi të njoftuar për procesin e privatizimit dhe dijmë se disa ndërmarrje do të privatizohen me metodën e spinofit. Por nuk jemi të njoftuar se çfarë politikash operacionale ka AKM për këtë qëllim.

Duke qenë transparente këto politika, do të ketë gabime më pak si dhe korrupcione më pak. AKM duhet të ketë ingeranca në tërë territorin e Kosovës. Këtë e potencoj pikërisht për ndërmarrjen e Trepçës që me metodën e spinofit do të ishin privatizuar dështuar kësaj radhe dhe që është me rëndësi të madhe ekonomike për Kosovën.

Ne jemi të vetëdijshëm se privatizimi ka dhembjet e veta, por bashkëpunimi, transparenca do t'i kishte zvogëluar. Aludoj te punëtorët që do të mbesin jashtë këtij procesi.

Pyes, përvèç pyetjeve që i parashtrroi zonja Nekibe Kelmendi:

- Pse nuk merret shembull apo nuk zbatohet mënyra e privatizimit të shteteve në rajon? Për shembull, konkret Sllovenia.
- Pse AKM nuk jap sqarime kur anëtarët e këtij bordi, ende pa filluar punën mirë, jepin dorëheqje?

Në fund dua të them se ky proces aq i rëndësishëm, një ndër pikat kryesore për plotësimin e standardeve të parashtruara, po zhagitet pa nivojë dhe pa arsyë. Por, tani kemi dëgjuar se është hapur tenderi për disa ndërmarrje. Ne institucionet e Kosovës, përkundër që jemi të anashkaluara, tani duhet të jemi në gatishmëri dhe tepër vigjilent.

Unë shfrytëzoj rastin që t'i bëj thirrje komunitetit kombëtar dhe ndërkombëtar që megjithatë të konkurojë, të investojë në Kosovë sepse e ardhmja e Kosovës është padashim e ndritshme. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Fjalën e ka Nerxhivane Dauti.

NERXHIVANE DAUTI:

I nderuari, zoti kryetar, të nderuar deputetë,

Procesi i privatizimit është një proces i gjatë dhe kompeks. E veçanta e këtij procesi qëndron në atë se nuk ka një vijë të vetme në bazë të së cilës ky proces do të duhej të zhvillohet. Domosdoshmëria e privatizimit të pronës shoqërore në Kosovë kushtëzohet kryesisht nga këta faktorë bazë: produktiviteti dhe eficiencia e ulët; mungesa e konkurrencës; përgjigja e plogësht dhe tepër e ngadalte ndaj kërkeseve të tregut; cilësia e ulët e mallrave dhe e shërbimeve; llojlojshmëria e kufizuar e tyre; mungesa e investimeve kapitale për modernizimet teknologjike që janë pasojë e dominimit të pronës shoqërore si relikt i një sistemi të tejkaluar.

Ky proces i madh dhe i vështirë duhet bërë përmes përcaktimit të një programi që do të realizonte kalimin e të drejtave të pronësisë te pronarët privat. Metodat konkrete të

privatizimit, të cilat janë diskutuar dhe janë përdorur në praktikën e vendeve të ndryshme, janë të shumta. Ato ndryshojnë në varësi të kushteve dhe rrethanave konkrete, të qëllimit të vendosur përpara akëtij procesi dhe të politikave ekonomike që do të zbatohen. Midis tyre mund të përmendim: shitjet publike; shitjet direkte; ankandin; tenderin; dhënen me qera; shitjen e pjesëshme; copëzimin e ndërmarrjeve; blerjen nga drejtuesit ose punonjësit; kontratën menaxheriale; blerjen nga ishpronarët e të tjërë.

Veçanërisht në Kosovë, ndryshe nga vendet e vropiane, problemi i kalimit të të drejtave të pronësisë te pronarët privat, është një proces më i vështirë, që komplikohet nga shtatë faktor me rëndësi vendimtare ku mund t'i përmendim.

Nën 1. Vështirësia për të përcaktuar qart dhe për të patur një bazë të vetme reale në vendimin e marrë për të përcaktuar të drejtat e pronësisë. Kjo ndodhë sepse pas një periudhe të gjatë të ekzistimit të të ashtuquajturës pronë shoqërore mbi mjetet e prodhimit, u krijuar një shpërëthim pretendimesh të ndryshme për të drejtën e pronësisë, ku mund të përmendim ishpronarët e tokës, drejtuesit dhe punonjësit e ndërmarrjeve.

Nën 2. Përcaktimi dhe vlerësimi i sakt i pronës që do të privatizohet. Ky proces, i cili bazohet në një ambient që ka në themel mungesën e tregut të kapitaleve, patjetër që do të jetë i kushtueshëm nga ana financiare, i gjatë në kohë dhe përsëri probavilisht joobjektiv.

Nën 3. Industria, tejet e amortizuar, e një pjesë tërësisht e shkatërruar si pasojë e luftës në Kosovë.

Nën 4. Ky proces ndodhet në kushtet e një infrastrukturë të dobët për dhënen e informacionit rrëth pronës që do të privatizohet dhe përmundësitet e përdorimit të saj por edhe të përdorimit të pamjaftueshëm të kësaj infrastrukturë.

Nën 5. Investimet e huaja, që me vlerën e tyre, gjatë kësaj periudhe mund të quhen më tepër të dëshiruara sesa të aplikuara në ekonominë e vendit tonë.

Nën 6. Mungesa e tregut të kapitaleve për të përdorur metodat më standarde dhe

Nën 7. Ekzistimi i një sasie të kufizuar kursimesh të popullsisë. Kjo sasi e kufizuar në Kosovë, bën që të ilet kërkesa për privatizim ndaj ofertës së ofruar për privatizim.

Si konkluzion, mund të theksoj: Privatizimi i pronës së ashtuquajtur soqërore, nuk duhet të bëhet mbi bazën e parimit të shpejtësisë së madhe dhe as mbi bazën e shpërbimit për arsyë të veçanta. Prona shtetërore duhet të privatizohet vetëm kur ky proces ka avantazhe në aspektin makroekonomik dhe në qoftë se garanton në aspektin mikroekonomik, se pronari i ri privat do ta menaxhojë këtë pronë më mirë se pronari i vjetër.

Ju falemnderit për vëmendje.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Unë do t'ju lutja për vëmendje në këtë. Marrëveshja gojore ka qenë që të kemi 60 minuta kohë të dy ekipe: ai i privatizimit dhe Parlamenti, në mënyrë që të mund të përgjigjen në çështjet esenciale. 50% po e kalojmë ose më tepër këtë marrëveshje. Prandaj,

për përgjigje janë të gatshëm 3 vetë. Unë mendoj se duhet t'i dëgjojmë përgjigjet sepse të gjitha grupet parlamentare kanë shtruar çështje fundamentale dhe pastaj do të vazhdojmë me debate, sa të doni, ju lutem.

(Ndërprerje në ton)

Pyetje kanë bërë boll të gjithë. Ju lutem, le tjerat, le të bëhen me shkrim. Urdhëro Tomë...

TOMË HAJDARAJ:

Zoti krytar, falemnderit. Nuk dola këtu sa për t'u paraqitur në binë, por dola të prek vetëm një çështje e cila, ma merr mendja, deri më tash nuk u prek dhe është shum fundamentale për momentin në Kosovë. Është fjala për zgjidhjen e çështjes së tokës bujqësore në sektorin shoqëror. Dhe, nëse më lejohet, po them për nja 2-3 minutësh në pikë të shkurtëra do të referoj... Ju lutem është fjala vetëm për një pjesë të shkëputur të kthimit të tokës në sektorin shoqëror dhe ne e përmendëm.

Zgjidhja për Kosovën. Analizat tregojnë se disa konkluzione mund të nxjerren për një procedurë e cila do të ishte më e mira për Kosovën. Para se të bëhej në propozim politik konkret, kërkohet një analizë e thukt lidhur me pronësinë e tokës në pronën shoqërore dhe të fermerëve në Kosovë, si dhe krijimi i një hapësire manovrimi për faktorët vendimmarrës në Kosovë në lidhje me formulimin dhe implementimin e një procedure të pavarur për privatizimi ne tokës bujqësore. Ashtu si në Slloveni, periudha në mes të vitit 45-53, e gjeti Kosovën në ekspropriim të tokës së saj nga ana e qeverisë së ish-jugosllavisë për nacionalizimin e saj.

Kthimi në Kosovë. Edhe pse kthimi nuk është forma më efikase e privatizimit, pjesa më e madhe e tokës së konfiskuar formalisht është e nacionalizuar. Grupet që kërkojnë kthimin e saj, këtë fakt nuk mund ta injorojnë sepse konflitet mund të rriten sidomos në mes grupeve etnike. Kjo çështje mund të jetë akute sidomos prej periudhës së vitit 74-89 kur autonomia e Kosovës ua dha të drejtën për parashtrime të kërkeseve lidhur me pronën me palët e nacionalizuara. Ndonëse, në këtë shkallë është e paqartë se sa tokë u ishte kthyer ishpronarëve gjatë kësaj periudhe kohore, korniza ligjore e ish-jugosllavisë 99 ndikoi në rritjen e këtyre konteksteve sepse disa...

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Tomë përfundoje të lutem, dhe përfundoje!

TOMË HAJDARAJ:

... profesor më lejo ta përfundoj. Katër faktor përcaktojnë mundësinë e zgjedhjes së privatizimit të kësaj çështjeje, domethënë kësaj kategorie të tokës: struktura e tokës para kolektivizimit; ekspropriimit; nacionalizimit dhe konfiskimit; kohëzgjatja e ligjeve komuniste në këtë sferë; shpërndarja e pasurisë, domethënë e tokës mes grupeve etnike dhe struktura e pronës pas kolektivizimit. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Ramadan vetëm pyetje, të lutem.

RAMADAN KELMENDI:

I nderuar kryetar, të nderuar përfaqësues të AKM dhe zotërinj ministra,

Unë, nëse vazhdon diskutimi rrëth çështjes së privatizimit, do ta shfrytëzoj të drejtën time për të marrë pjesë në diskutim. Por kam pyetje për AKM.

1. Pa miratimi ne ligjit mbi pronësinë, si mund të aplikohet Rregullorja numër 2003/13 për transformimin e të drejtës për përdorimin, po e përsëris, për përdorimin e pronës së paluajtshme shoqërore? Dhe se fjala përdorim a është adekuate në procesin e privatizimit kur dihet se privatizimi duhet të bëhet prona, ndërsa e drejta për përdorim dallon esencialist dhe përbajtësisht nga procesi i privatizimit.
2. Në procesin e privatizimit, a do të përfshihen dhe si është fati i 158.632 punëtorëve shqiptar të larluar me dhunë nga puna dhe në cilin viti a periodë do të përfshihet ky numër i punëtorëve?
3. Pse u pengua, pengohet procesi i aktivizimit të Trepçës kur ekspertët vendor vlerësojnë se ajo është rentabile dhe mund të aktivizohet ndërsa Trepça tani është e ndarë në tri pjesë: në Trepçën veriore, atë qendrore dhe jugore.

(Ndërhyrje e kryesuesit lidhur me kohëzgjatjen e diskutimit: Ramadan, përfundoje të lutem. Përfundoje të lutem)

Po pyetje janë. Atëherë po e lë. Në praktikën e sistemeve tjera, cila ndërmarrje përashton nga privatizimi... Merre fjalën, vetëm është e padrejtë, shum e padrejtë dhe është në kundërshtim me rregulloren.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Nuk mundesh sepse s'ta kam dhënë fjalën. Asnjë sekond, asnjë!

(Ndërpërje në ton!).**KRYESUESI NEXHAT DACI:**

Ju falemnderit. Ju lutem t'i japim përgjigjet dhe atë të shkurtëra. Zoti Fosi së pari pastaj Mendricki dhe Shala.

JURGEN FOS: (Transkriptim nga përkthimi simultan anglisht - shqip)

...Më lejoni të mundohem të përgjigjem sa më mirë që mundem dhe që në fillim kërkoj ndjes nëse nuk mund të mirrem me të gjitha çështjet dhe kërkoj ndjes që jam vetëm qenie njerëzore e nuk jam kompjuter që punon. Pra, pika e parë, të cilën e shënova ishte pyetja e pjesëmarrjes së Qeverisë në këtë proces në AKM. Me të vërtetë Qeveria merr pjesë në AKM, në bordin e drejtoreve. Në Bordin e drejtoreve kemi ministrin Sadriu, ministrin Jakupi, si zëvendëskryesues, ministrin Bogdanoviç dhe zotin Shabani, kryetarin e sindikatave të pavarura. Pra, ka pjesëmarrje të plotë të Qeverisë në këtë proces. Po ashtu, tani duhet të them qartë se megjitha diskutimet e bordit, nuk ka pasë asnjë vendim në të cilin ka pasë mendime të ndara ndërmjet anëtarëve kosovar e ndërkombëtar. Ka atmosferë shum kolegiale dhe vendimet merren bashkërisht.

Së dyti, bashkëpunimi me Qeverinë është i kënaqshëm dhe diskutimi me Qeverinë dhe prezantim i kënaqshëm si ky është bërë edhe në Qeveri para disa javësh dhe është një procesi vazhdueshëm të informimit ose të komunikimit. Komunikimi i mëtutueshëm dhe obligime te AKM drejt ose kundruall Kuvendit.,

... Jemi shumë të lumtur ne në AKM që mund të diskutojmë ose t'i diskutojmë politikat dhe qasjet tona me ju, me Kuvendin në një forum, të cilin mundeni ta zgjidhni, në proces të cilin do ta zgjidhni ju vetë. Pra mendoj se AKM është e

hapur dhe në dispozicionin tuaj. Është vendimi juaj që të shihni se në çfarë mënyre do të doni të bashkëpunoni dhe të komunikoni me AKM.

Pyetja e katërtë. Para se të kaloj në çështjen tjetër, më lejoni të jam i qartë. Çështja e Rezolutës 1244 dhe bartjes, këto janë çështje politike dhe AKM e po ashtu edhe Shtylla e katërtë thjesht veprojnë në këtë kornizë, brenda kësaj kornize për të cilën ne nuk jemi përgjegjës dhe AKM edhe Këshilla e katërtë mendojmë se si të tilla nuk mund të ndryshojnë.

Ne dëshirojmë të bashkëpunojmë me ju gjatë sifdave dhe nevojave tona praktike në kuadër të kornizës, mirëpo korniza si e tillë nuk është e jona, nuk është në dispozicionin tonë dhe temë është e qartë lidhur me këtë.

Pyetja tjetër kishte të bëjë me atë sa kemi të drejtë? Ishte një çështje shum fundamentale për të privatizuar dhe a mbulohet kjo nga rezoluta 1244. Kjo ishte pikërisht pyetja, sepse para se të vijsha unë në UNMIK para dy vjet e gjysmë kishte diskutime më shum se dy vjet dhe nuk kishte ndodh asgjë për shkak të kësaj. Pastaj është vendosur që ekziston kjo e drejtë, është përfshirë nga mandati i Rezolutës 1244 që të administrohen ndërmarrjet shoqërore apo pronat shoqërore në Kosovë.

Arsyeja ishte se në atë kohë tashmë ekzistonte arsyjeja që vinin nga ndërmarrjet dhe nëse do të prisnim më gjatë atëherë pas disa viteve nuk do të mbetej asgjë për t'u privatizuar. Pra vetë UNMIK-u në pozitën e të besuarit administrativ i ulur në një pozitë të tillë dhe çfarë do të mund të bënte, vetëm të shet ushqime për ta mbajtur vlerën. Dhe kjo është pranuar ndërkombëtarisht.

Shumica e çështjeve të cilat ngritët ju kanë të bëjnë me pakënaqësinë e disa prej karakteristikave çka duhet bërë me punëtorët, çka është bërë me ishpronarët e tokave. Të

gjitha këto çështje prapserap, kur kam ardhur unë këtu, asgjë nuk kishte ndodhur në këtë aspekt sepse përfundimi ishte se këto janë probleme të cilat UNMIK-u si UNMIK nuk do të mund t'i zgjidhte vetë. Unë jam shum i ndershëm dhe i hapur lidhur me këtë. Pra mënyra e vetme që do të mund të krijonte programi i privatizimit ishte që këto çështje t'i lëmë anash dhe të vazhdojmë me programin duke i lënë pyetjet ose çështjet e kompensimit të ishpronarëve të tokave ose pronarët e mëparshëm të tokave dhe ndarjes së pjesëve punëtorëve duke ia lënë ndonjë procesi gjyqësor për të vendosur lidhur me këtë. Mirëpo, jo në kontekst të programit të privatizimit. Ky është thelbi i programit, përndryshe nuk do të kishte gjasa që të kemi sukses, për këtë arsy, pra shum praktike dhe thjesht.

Më lejoni, sepse bartjen e diskutuan, statusin e pronës e diskutuan. Përsëri funksionin sa është e domosdoshme që për privatizimin më tutje mund të ecim – transparenca, një temë që është përdorur shumherë – politikat e AKM janë transparente. Ju, secili, mund të marrë kopje të politikave operacionale të rregullave për tender, të gjitha janë në dispozicionin tuaj dhe AKM ka kënaqësi t'ua sqaroj këto ju në një formë të një seminar ose në cilëndoformë dëshironi. Mbetet që ju të vendosni dhe është e gatshme të mbaj dialog lidhur me këtë. Pra, procesi tani, për të kaluarën nuk dua të diskutoj, por për tashmen, është transparent.

Mungesa e programeve shoqërore, me të vërtetë kjo është një çështje kryesore. Ka një lloj programi shoqëror në rregulloren për të drejtën e shfrytëzimit të tokës, në të thuhet se 20% të të ardhurave apo fitimeve nga secili privatizim do të jipen paraprakisht, domethënë para se të shkojë në xhirollgaritë e trustit do t'u shpërndahen punëtorëve të ndërmarrjeve shoqërore në fjalë. Pra, kjo është diçka si një pagesë për punëtorët të cilët nuk mund të gjijnë punë ose nuk do të punësohen në ndërmarrjen e re ose tek ndërmarrësi i ri.

Pyetje se a ka modele të ngjashme? Jo. Modeli i privatizimit, të cilin e kemi shfrytëzuar këtu, modeli i spinofit është unik për Kosovën, nuk është paralel, ose nuk i ngjanë asnjë modeli diku tjeter në botë për shkak të situatës së posaçme në të cilën gjendet Kosova dhe për shkak se në mënyrë që të kemi një sukses ne kemi qenë të detyruar që t'i lëmë me një anë të gjitha problemet e mëparshme dhe të shikojmë vetëm të ardhmen dhe për këtë arsy është një model inovativ risimtar. Në Slloveni po ashtu kemi diskutuar këto modele, por nuk kemi mund t'i aplikojmë për arsy të njohura.

Mendoj se kjo është e tëra, përgjigjet e tëra që do të doja t'ua jap. Tani do t'ia jipja fjalën kolegëve të mij.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju lutem shkurt, sepse ato që dha si përgjigje zoti Fos, nuk ka nevojë të përsërit n-dokush tjetër.

JURGEN MENDRICKI: (Përgjigja: nga përkthimi simultan anglisht - shqip)

Unë vërejtja pyetjen – Pse selia e AKM është në Mitrovicë. Ky nuk është vendim yni. Këtë vendim e ka marrë PSSP para disa kohëve dhe prej që jemi agjenci teknike, jemi duke bërë shërbim teknik dhe ne duhet natyrisht t'i

bindemi këtyre udhëzimeve ose të veprojmë sipas tyre. Neve na është urdhëruar që të lëvizim në Mitrovicë – aty kemi ndërtesën tani në pjesën veriore të Mitrovicës dhe nëse nuk ka pengesa, atëherë duhet të shpërngulemi kah mesi i gushtit apo korrikut. Vërtetë prej mesit të korrikut deri në mes gushtit.

Vërejta edhe çështjen e përfshirjes së stafit vendor në menaxhment? Po është e vërtetë. Në fillim kemi patur më shumë ndërkombëtar sesa të vendit, por duhet të vëreni tani se kemi prej 200 pjesëtarëve të personelit, 75% janë pjesëtarë vendor dhe grupet janë të përfaqësuara mirë. Tash jemi duke punëuar, jemi në procesin e të pranimit në punë njerëz për aktivitetin e privatizimit dhe kemi përfunduar rekrutimin e dhjetë anëtarëve të stafit të kualifikuar në departamentin e privatizimit dhe kjo do të vazhdojë. Mirëpo, ne sidoqoftë do të marrim parasysh që ekspertiza dhe përvjojë e madhe duhet të sillen nga jashtë Kosovës, ashtu siç është bërë në shumë vende në transicion dhe kjo natyrisht dhe gradualisht në fund i dorëzohet menaxhmentit lokal ose vendor.

Lidhur me vlerësimin e aseteve që u ngrit si çmim dhe çmimi minimal. Politika operacionale në bazë të cilët vepron nuk përfshin çmimin minimal ose vlerësimi ne aseteve. Është një procedurë e tenderimit. Tenderi përcakton çmimin në treg për ndonjë kompani ose të aseteve. Dhe këto janë udhëzime që na janë dhënë dhe do të doja të theksoj se AKM nuk duhet të bëjë ndonjë punë politike. Ajo është çështje e PSSP, e UNMIK-ut dhe Parlamentit që të bëjë ligjet apo t'i hartojë dhe në fund ne t'i zbatojmë ato. Mirëpo, ne kemi vetëm funksionin ekzekutiv. Nuk jemi funksion politik. Unë nuk do ta organizoja një organizatë që ka të bëjë me funksione politike. Puna juaj është punë politike, pastaj e Qeverisë dhe e UNMIK-ut dhe e PSSP po ashtu. Këto janë çështje të cilat unë i pata shënuar këtu.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Unë mendoj se do të bëjmë një pauzë dhe në 12,15 do të shihemi dhe të vazhdojmë ose me ligj, ose ua çojmë me shkrim të gjitha ato që keni dëshirë me i thënë. Ju falemnderit.

(Jipet pauzë deri në orën 12,15)

(Pas pauzës, seanca vazhdoi punën)

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju lutem, para se të vazhdojmë me punën e Seancës, dua të merremi vesh për procedimin e mëtejshëm të pikës së rendit të ditës, që është shqyrtimi i procesit të privatizimit.

Unë po ju propozoj dy mundësi, dhe është e drejtë e Seancës plenare të përcaktohet. Një mundësi është që të vazhdojmë me debate gojore, derisa tërë lista të eksplorohet dhe mundësia e dytë është, për çka unë do t'ju sygjeroja, që – ata që kanë ide, koncept se si duhet të procedohet, le ta bëjnë me shkrim për Sekretarinë, le të vjen në Kryesi dhe ta bëjmë një sintezë të asaj që është përbajtësore dhe në emër të Parlamentit t'ia dorëzojmë Agjencionit për Privatizim. Megjithatë, është juaja të vendosni.

Zoti Luzha, unë isha i qart. Janë dy mundësi të procedimit. Ju e dini sa kohë ne kërkojmë që të vëhet... Një pjesë e deputetëve si duket nuk kanë të qartë që Parlamenti nuk është i kyçur prej ditës së parë në këtë proces.

Është vullneti juaj dhe yni dhe kontribut i madh i të gjithë deputetëve që ka ardhë në rend dite dhe iu është thënë ajo përbajtësorja, por në qoftë se doni të debatojmë, unë thash i kemi dy alternativa dhe ajo që të vazhdojmë me listën e të paraqiturve ose në formën e dorëzimit me shkrim të propozimeve, le të sintetizohet.

Prandaj, kush është për atë që të vazhdohet me debat, i lutem le ta ngrisin dorën.
Ju falemnderit. Do të thotë tre vetë janë për vazhdim. Ju lutem t'i dorëzoni me shkrim diskutimet që keni.

**(Lidhur me privatizimin, Transkriptit i bashkëngjiten tekstet me shkrim të deputetëve:
Smajl Latifi dhe Mehmet Neziri)**

Privatizimi dhe e drejta e Parlamentit te Kosovës për të menagjuar me të .

Po zhvillohet edhe një proces i rëndësishëm në Kosovë, ai i privatizimit. Shumë zhurmë po bëhet, ndërkaq ne vazhdojmë të mbesim në periferi të këtij procesi, nuk e udhëheqim atë, nuk jemi bartës. Deri kur do të vazhdojmë kështu, mbetet të shohim më tutje, se a do të mbesim ne deputetët edhe më tuje rob të kornizave të këtij procesi politik e institucional që na ka vendosur në bisht të ngjarjeve që lidhen me fatin tonë, të sotmen dhe të ardhmen tonë, a do të pranojmë që të jemi dekor përballë mospërfilljes nga UNMIK-u dhe të mos kemi asfarë peshe?!

LKÇK-ja konsideron se mohimi i të drejtës së Parlamentit të Kosovës për të nxjerrur Ligjin e privatizimit si dhe të Agjencionit të privatizimit është një shkelje flagrante e drejtave kolektive ekonomike dhe sociale të popullit të Kosovës si dhe shkelje e konventave ndërkombëtare për të drejtat ekonomike të kolektiviteteve dhe të popujve.

T'i mohosh një populli dhe organeve të tij të zgjedhura të mirret me çështje fundamentale rrithet jetës së tij, pronës së tij dhe ardhmërisë së tij është shumë e padrejtë e papranueshme dhe jodemokratike .

Edhe pse në fushat e humanitetit, evitimit të pasojave të luftës dhe ngritjen e infrastrukturës ose rindërtimin e shtëpive të rrënuara, UNMIK-u arriti disa rezultate, në nxitjen e zhvillimit ekonomik jo që nuk arriti të bëjë lëvizje pozitive, por përkundrazi është bërë pengesë kryesore e zhvillimit ekonomik dhe po e çon ekonominë e Kosovës afér një katastrofe ekonomike dhe sociale. Me të drejtat e tij të rezervuara UNMIK-u po e pengon që Parlamenti i Kosovës si dhe Qeveria e tij të harton një politikë makroekonomike të domosdoshme për nxitjen e zhvillimit ekonomik, ta drejtoj këtë politikë dhe të merr përgjegjësinë për ardhmërinë ekonomike të popullit të tij. Dështimet në ekonomi nuk tolerohen. Dikush, duhet ta marr përgjegjësinë. Fatkeqësisht këto dështime nuk janë të pakta: edhe pas katër viteve nuk është arritur të riaktivizohen kapacitetet gjeneruese të ekonomisë së Kosovës, bëhen abuzime me te drejtat e qytetarëve dhe komunitetit të biznesit në fushën e shërbimeve publike, bëhen sabotazha dhe diverzione ekonomike që kanë për pasoja miliona euro, bëhen vjedhje të harta, personalizohen pasuritë shtetërore, personalizohen fondet që ky popull i ka krijuar me vite të tëra. Në anën tjetër në emër të "progresit" dhe nën "autoritetin" e tituje "shkencor" nxiten procese të cilat Kosovën me bekimin e bashkësisë ndërkombëtare e shpronësojnë nga pasuritë e veta, dhe akteret e tyre vetëm ndërrojnë pozicionet duke krijuar struktura të fuqishme vendim-marrëse në organet më të larta të vendosjes. Për të gjitha këto dhe ndaj gjithë këtyre, presidenca, parlamenti dhe qeveria e votbesuar nga populli bëjnë sehir e nuk marrin guxim që t'i emrojnë me emrin dhe mbiemrin e tyre të vërtetë. Për LKÇK-në nuk ka a snjë d ilemë, s e të gjitha këto janë k rime që p o e mbysin Kosovën dhe ëndrrat e popullit të saj për liri, progres ekonomik dhe demokraci të vërtetë. Për LKÇK-në nuk ka asnjë dilemë se bartësit e këtyre krimeve janë profiter lufte që kanë emër dhe mbiemër dhe ata duhet denoncuar nga ky podium. Ne jemi të thirrur për t'i mbrojtur pasuritë, djersën dhe mundin e popullit tonë e jo për të ruajtur fotelet, duke fshehur të vërtetën, ose më keç duke koketuar me krimin e kriminelët.

Gjithashtu ne dëshirojmë që para auditoriumit të këtij Parlamenti të tërheqim edhe një paralele mes përgjithsimit dhe veçimit të Kosovës në gjithë zhvillimet e Evropës Jug-Lindore. Bashkësia ndërkombëtare nuk mund të mas me dy kute të ndryshme për të njëjtat zhvillime, kur realisht opinioni i gjerë në Kosovë ngre pakënaqësitë me zhvillimet ekonomike, dështimet në këtë ecje të adresohen si diçka normale për një shoqëri në tranzicion, ndërsa kur në Kosovë ndodhin veprime shumë të izoluara të thyerjes së ligjit (mbi

90% e tyre në rrethana asnjëherë të zbuluara) atëherë ngritet një makineri e tërë propagandistike ndërkombëtare e diskualifikimit, njollosjes dhe shantazhit ndaj gjithë popullatës sonë. Përse bëhet kjo nga UNMIK-u, me qëllim të pengimit të zhvillimit ekonomik, duke e sjellur në zgripç gjithë atë që e ndërtuan apo për t'ja trasuar rrugën armiqëve të lirisë sonë? Atë që e bënte me dekada të tëra regjimi pushtues serb po e bëjnë sot ata që nuk ia duan të mirën këtij populli dhe këtij vendi.

Për LKÇK-në procesi i privatizimit ështe i papranueshëm nga këto kënd-vështrime:

1. Këndvështrimi politiko-ekonomik:

- Sepse ky proces legitimon politikën e shfrytëzimit kolonialist të pasurive të Kosovës nga ana e Serbisë për dekada me radhë (në këtë proces Serbia është e involuar si pjesëmarrëse (në mos edhe vendim-marrëse) duke hapur dy zyra për privatizim të pasurive të Kosovës në Serbi),
- Sepse ky proces legitimon marrëveshjet ndërkombëtare të Serbisë për pasuritë e Kosovës (rasti i telekomit dhe Trepçës)

2. Këndvështrimi demokratik:

- Sepse i tërë procesi i hartimit të konceptit të privatizimit është zhvilluar larg syje te opinionit,
- Në këtë proces nuk janë përfshirë kuadrot vendore as përmes trajnimit të tyre në vende që kanë kaluar fazë të ngajshme të tranzicionit dhe as për ofrimin e këshillave profesionale që do të akceptonin veçoritë e ambientit ku besohet të fillojë ky proces që të zhvillohet.
- Punëtorët si titullar të pronësisë së ndërmarrjeve shoqërore (sipas ligjeve kur janë krijuar ato ndërmarrje) janë anashkaluar totalisht dhe atyre përmes këtij procesi sot u ofrohet një injorancë e asgjë më shumë.

3. Këndvështrimi profesional:

- Sepse aplikimi i vetëm një metodë për privatizim asaj te "Spin-off"-it, është e pa mjaftueshme dhe nuk do t'i kontribuon kualitetit të këtij procesi.

Të gjitha këto anë negative të procesit të privatizimit për LKÇK-në janë pjellë e Rezolutës 1244 e cila e ka lidhur fatin e popullit shqiptar me Serbinë pushtuese, e në këtë rast edhe të drejtën për pronën ia ka lejuar Serbisë, duke e njojur atë titullar të saj. Të nderuar deputetë sa kohë që i japim mundësi zbatimit të kësaj rezolute, kurrë nuk do të ketë liri për Kosovën dhe popullin e saj, ashtu siç nuk mund të ketë privatizim të favorshëm për shqiptarët. Kërkoi fuqimisht dhe ju ftoj që të reflektoni thellë në këtë çështje jetike, në të kundërtën nuk mund t'i ikim përgjegjësisë që e kemi asnjëri nga ne.

Deputeti i LKÇK-së në Parlamentin e Kosovës
Smajl Latifi
Prishtinë, 3 korrik 2003

I nderuari kryetar, të nderuar kolegë deputetë, të nderuar ministra,

Kam kënaqësi që shfrytëzoj rastin të diskutoj për temën më të rëndësishme për momentin dhe mendoj se jemi vonuar në këtë drejtim.

Unë kujtoj se sot po debatohet për një problem fundamental për Kosovën ngase për këtë janë të interesuar tërë qytetarët e Kosovës, e sidomos punëtorë të atyre subjekteve ekonomike të cilët nuk dijnë për fatin që i pret. Kosova ka nevojë për nxjerrjen e ligjeve ekonomike përmes Kuvendit të saj legjitim ngase për sa i përket zhvillimit të ekonomisë shtetërore dhe asaj private, administrata e UNMIK-ut ende nuk ka arritur të krijojë një ambient të volitshëm për një zhvillim dinamik që do të thotë se nuk ka joshur investitorët e jashtëm, e as nga diaspora shqiptare për të investuar në Kosovë, por edhe përkundër mungesës së një politike kreditore, sektori privat ka realizuar një dinamikë më të kënaqshme dhe atë vetëm në veprimtaritë shërbysese, me përjashtime të rralla, kur kapitali privat është orientuar në veprimitari prodhuese.

Bazë për zhvillimin e ekonomisë është energetika prandaj duhet dhënë prioritet që të aktivizohen të gjitha kapacitetet e KEK-ut sepse kjo është arterja kryesore e ekonomisë. Për t'i joshur investitorët dhe për ta shpejtuar procesin e privatizimit duhet ta zhvillojmë energetikën ngase me gjenerator nuk mund të zhvillohet ekonomia dmth çelës për privatizim të mirëfilltë është krijimi i ksuhtevwe dhe infrastrukturës ligjore për investime të sigura dhe normale.

Kosoval nga lufta doli me një ekonomi të shkatërruar ngase ajo për 10 vite është shfrytëzuar në mënyrë të pamëshirshme nga regjimi i Beogradit duke e shkatruar sistemin ekonomik të saj, por edhe pas përfundimit të luftës në mungesë të rregulloreve të UNMIK-ut për katë vjet ekonomia shoqërore apo më mirë me thënë ekonomia nationale e Kosovës është lënë pas dore.

Mosmbajtja e evidencës kontabile dhe menaxhimi i dobët i ndërmarrjeve ato i ka sjellur në pfrag të falimentimit. Gjatë kësaj periudhe drejtuesit e ndërmarrjeve janë sjellur si me ndonjë pronë të huaj ngase gjë më tanë nuk i kanë dhënë llogari askujt. Edhe pas katër viteve ende nuk e dijmë vlerën reale të pasurisë sonë shoqërore e kjo është si pasojë se:

- Nuk është bërë valorizimi (vlerësimi) real i pasurisë fillestare të ndërmarrjeve;
- Nuk është përcjellë afarizmi dhe nk është ndjekur me përpikëri procesi i furnizimit, realizimit, shpërndarjes dhe procesi i prodhimit përmes evidencimit kontablë;
- Nuk është llogaritur amortizimi i mjeteve kryesore;

- Nuk është mbajtur evidenca unike e kontabilitetit; dhe
- Nuk është përpiluar llogaria e bilancit të gjendjes dhe suksesit.

Shikuar nga aspekti i të mirave materiale ndërmarrjet tona shtetërore për këtë periudhë më shumë kanë shpenzuar se sa kanë prodhuar dmth kanë krijuar humbje në substancë duke i zvogëluar pasuritë e ndërmarrjeve. Afarizmi me humbje i ka zvogëluar mjetet xhiruese dhe kryesore të subjekteve ekonomike e me këtë edhe aftësinë financiare të tyre e kjo ka për pasojë rënien e likuiditetit dhe rrrotullimit të mjeteve xhiruese. Rentabiliteti i punës po bie dhe po vie deri te rritja e humbjee.

Departamenti për Tregti dhe Industri nuk është angazhuar që këto tende negative të ndalen edhe pse kanë qenë kompetent që të ndërmarrin diçka në këtë drejtim, si ndërrimi i drejtuesve të atyre subjekteve ekonomike që kanë afuar me humbje. Kuvendeve komunale nuk u është lejuar që të intervenohet në këtë drejtim që të mbrohet ekonomia shoqërore. E njëta praktikë është duke u zbatuar edhe nga Agjioni Kosovar i Mirëbesimit, prandaj nëse edhe më tutje vazhdohet me këtë formë ekonomia e Kosovës do të shkatërrohet në tërësi dhe nuk do të kemi çka të privatizojmë.

Mungesa e ligjit të kontabilitetit i ka sjellur ndërmarrjet tona në një pozitë kaotike. Kontabiliteti i mirëfillt nuk mbahet në asnjë ndërmarrje ngase mungojnë kornizat ligjore të kontabilitetit dmth nuk kemi evidencë unike. E gjithë kjo është si pasojë e mosfunkcionimit të një organi të kontrollës.

Është e domosdoshme evidenca sipas kontabiliteti dysor dhe njëtrajtësor. Me ligje dhe akte të ndryshme nënligjore duhet normuar planin unik kontabël, për mbajtjen e kontove, skemat e bilanceve dhe format tjera të evidencimit kontabël.

Është mirë që nga AKM të formohet një shërbim i kontrollit dhe revizionit që të bëjë kontrollën te të gjitha ndërmarrjet shoqërore ose t'i autorizojë kuvendet komunale në formimin e këtyre shërbimeve sepse në mungesë të këtyre shërbimeve për çdo ditë është duke u fundosur ekonomia jonë shoqërore.

Një shërbim i tillë kishte me shpëtuar ekonominë kosovare nga shkatrimi. Sikur të ekzistonte ky shërbim besoj se me një kontrollë dhe revizion detal kishin me u hulumtuar të gjitha keqpërdorimet që janë evidente në ekonominë shoqërore. Vetëm në këtë mënyrë mund të parandalohen këto tende negative.

03.06.2003.

Ferizaj

Deputeti Mehmet Nezir
(nënshtkrimi i vet)

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Kalojmë në pikën vijuese të rendit të ditës – Shqyrtimi i dytë i Projektligjit për planifikim hapësiror.

**(Në vijim, Seancën e kryeson bashkëkryesuesi Xhavit Haliti,
anëtar i Kryesisë së Kuvendit të Kosovës)**

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Të nderuar deputetë, i nderuar ministër, po vazhdojmë me Shqyrtimin e dytë të Projektligjit për planifikim hapësiror respektivisht me propozimin e amendamenteve të propozuara nga komisionet dhe deputetët.

Në vijim jipet lista e amendamenteve sipas renditjes së paraqitur në tekstin e Projektligjit për planifikim hapësiror 2003/15 të propozuar nga Komisioni për mjedis dhe planifikim hapësiror, Komisioni për buxhet, Komisioni për bujqësi, pylltari dhe zhvillim rural dhe të deputetës Vesna Jovanoviq.

Komisioni për çështje gjyqësore, legjislacion dhe kornizë kushtetuese, ka vlerësuar se Projektligji për planifikim hapësiror 2003/15 ka bazueshmërinë në kornizën kushtetuese.

Komisioni për të drejtat dhe interesat e komuniteteve, ka vlerësuar se Projektligji për planifikim hapësiror 2003/15 nuk cenon të drejtat dhe interesat e komuniteteve.

Komisioni për buxhet, ka vlerësuar se dispozitat e Projektligjit për planifikim hapësiror nuk përbajnë implikime buxhetore dhe finanziare.

Amendamentet e propozuara në mënyrë specifike, reflektojnë qëndrimet e komisioneve parlamentare dhe deputetës Vesna Jovanoviq.

Sipas konstatimeve të Sekretarisë, prezent në Kuvend janë 79 deputetë, domethënë është shumica, e domosdoshme për të filluar me procedimin dhe miratimin e ligjit.

Fillojmë me amendamentet.

Amendamenti 1, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është që të miratohet ky amendament?
Le të numërohen votat. Si duket shumica janë për.

A ka kush kundër? Askush nuk është kundër.

A abstenon ndokush nga votimi? Askush.

Konstatoj se miratohe tamendamenti 1.

Amendamenti 2, Komisioni i bujqësisë, pylltarisë dhe zhvillim rural, i përkrahur nga Komisioni funksional.

Kush është për miratim të këtij amendamenti? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Konstatoj se miratohe tamendamenti 2.

Amendamenti 3, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë amendament?

A ka kush kundër?

A abstenon ndokush nga votimi? Abstenojnë 11.

Konstatoj se miratohet amendamenti 3.

Amendamenti 4, Komisioni i bujqësisë, pylltarisë dhe zhvillimir rural, i përkrahur nga Komisionit funksional.

Kush është për këtë amendament?

A abstenon ndokush nga votimi?

Miratohet amendamenti 4.

Amendamenti 5, Komisioni i bujqësisë, pylltarisë dhe zhvillimit rural, i përkrahur nga Komisioni funksional.

Kush është për këtë amendament? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush kundër.

A abstenon kush? Askush.

Miratohet amendamenti 5.

Amendamenti 6, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë amendament? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti 6.

Amendamenti 7, Deputetja Vesna Jovanoviq, me përkrahje të Komisionit funksional.

Kush është për këtë amendament? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Një kundër.

A abstenon ndokush? Një abstenim.

Miratohet amendamenti 7.

Amendamenti 8, Komisioni i bujqësisë, pylltarisë dhe zhvillimit rural, i përkrahur nga Komisioni funksional.

Kush është për këtë amendament? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush nga votimi? Askush.

Miratohet amendamenti 8.

Amendamenti 9, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë amendament? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush nga votimi? Askush.

Miratohet amendamenti 9.

Amendamenti 10, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti 10.

Amendamenti 11, Dy propozime të ndryshme:

- Deputetja Vesna Jovanoviq, që ka bërë vërejtje në nenin 5, paragrafi 5.3 dhe
- Komisioni i buxhetit, nen 5, paragrafi i njëjtë 5.3.

Kush është për propozimin e parë të deputetës Vesna Jovanoviq?

Apo nëse ka ndokush, në emër të Komisionit ndonjë sqarim le të urdhërojë. Naim Maloku në emër të Komisionit funksional.

NAIM MALOKU:

I nderuar zoti kryesues, të nderuar deputetë,

Dua të sqaroj se dje kemi mbajt mbledhje të Komisionit funksional për ta shqyrtuar edhe një herë harmonizimin me amendamentet që në këtë Projektligj i ka propozuar Komisioni për buxhet dhe Komisioni funksional. Pra, përkrah amendamentin e Komisionit për buxhet. Ndërsa, zonjusha Vesna Jovanoviq, ka mbetë pran qëndrimit të vet në amendamentin e propozuar në procedurë të rregulltë. Ju falemnderit.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Ju falemnderit. Urdhëroni, në emër të kujt... Le ta merr fjalën njëherë Vesna, ju lutem.

VESNA JOVANOVIĆ:

Gospodine predsedavajući, kolege,

Htela bih samo da objasnim ovaj član 5.3. Znači, mi smo se kao komisija prvo složili da se ovaj član briše. A onda, naknadno znači, prihvaćen član Komisije za budžet. Razlog zašto sam ja rekla da se briše, jeste da, znači on glasi tako što će se, recimo osnivati institut za prostorno planiranje. Gospodin iz USAID-a je rekao da, koji radi znači na zakonima, skoro ministarstvo traži institut. Pitam vas da li imamo novaca?

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Të falemnderit, zonja deputete. Hydajet, doni ta merrni fjalën. Urdhëroni...

HYDAJET HYSENI:

I nderuar kryesues. Unë kam një vërejtje parimore dhe procedurale. Po, zotëri, është vërtetë për të qeshur sepse kemi shum e shum lëshime procedurale dhe pak vërejtje procedurale.

Vërejtja i me është diçka e dëgjuar këtu shpesh, por megjithatë po vazhdon avazi i vjetër. Komisioni për buxhet po vazhdon të përzihet madje edhe në organizimin e brendshëm të ministrive dhe nuk është kjo çështje e Komisionit për buxhet. Ne kemi sqaruar, kemi dhënë edhe rekomandime dhe është një çështje që nuk ka implikime buxhetore. Sepse, nuk theksohet fare ky aspekt. Vetëm përmendet – emërtimi të mos jetë “Institut” por të jetë si është quajtur “njësi organizative” që ka të njëjtën ngarkesë përsëri.

Unë po lexoj amendamentin, zotëri! Prandaj propozoj që ne të mos shqyrtojmë këtë propozimamendment, sepse nuk është e drejtë e Komisionit për buxhet të bëjë amendamente të tilla, por ta mbështesim propozimprojektligjin ashtu siç ka qenë në fillim. Ju falemnderit.

BASHKËKRYYESUESI XHAVIT HALITI:

Ne do ta votojmë propozimin e parë, do të thotë propozimin e deputetes Vesna Jovanoviq. Këto janë amendamente të cilat i ka përpunuuar Sekretaria, komisionet funksionale të Kuvendit të Kosovës dhe kanë kaluar këtu. Unë nuk dij që mund t'i ndryshoj këto, meqenëse s'jam për ato punë.

Prandaj, ashtu siç është proceduar ashtu edhe do të votohet. Do të thotë propozimi i parë i deputetes Vesna Jovanoviq vëhet në votim.

Kush është për, i lutem le të çojë dorën. Le të numërohen votat, ju lutem.

16 vota janë për propozimin në fjalë.

A ka kush kundër? Po shihet si është votimi.

A abstenon ndokush?

Atëherë, sipas konstatimit tim, ky propozim nuk miratohet, sepse nuk ka marrë shumicën e votave.

Tani duhet ta votojmë propozimin e Komisionit për buxhet.

Kush është për propozimin e theksuar? Le të numërohen votat, ju lutem.

Për propozimin e Komisionit për buxhet janë 46 vota. Do të thotë kalon propozimi në fjalë, me shumicë votash.

Amendamenti 12, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë amendament? Ju falemnderit.

Kush është kundër? Askush.

A abstenon ndokush? 13 abstenime.

Me shumicë votash miratohet amendamenti.

Urdhëroni, Hydajet.

HYDAJET HYSENI:

Në përputhje me Rregulloren, megjithatë dua të sqaroj pse unë abstenoj në këto çështje dhe tërheq vërejtjen se kështu siç është formuluar – “emërohet një këshillë ekspertësh të planifikimit”. Është korriguar do të thotë edhe në detaje, kurse përsëri ka mbetur “një këshillë” që në gjuhën shqipe s’ka asnjë kuptim. “Një këshill” po, prandaj edhe tërheq vërejtjen që të korrigohet sepse është absurde ajo.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Të falemnderit zoti deputet. Vazhdojmë me amendamentet.

Amendamenti 13, deputetja Vesna Jovanoviq, pa përkrahje nga Komisioni funksional.

Kush është për këtë amendament? Le të numërohen votat. 18 vota janë për. Tjerët janë kundër.

Do të thotë nuk kalon propozimi i deputetes, sepse përkrahet vetëm nga 18 vota.

Amendamenti 14, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Nuk ka kundër.

A abstenon ndokush? 14 abstenime.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 15, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Një është kundër.

A abstenon ndokush? 15 abstenime.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 16, Deputetja Vesna Jovanoviq, pa përkrahje nga Komisioni funksional.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit. Për janë 15.

Amendamenti 16 nuk miratohet.

Amendamenti 17, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti 17.

Amendamenti 18, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti 18.

Amendamenti 19, Komisioni i bujqësisë, pylltarisë dhe zhvillimit rural, pa përkrahje nga Komisioni funksional.

Kush është për këtë propozim?

Urdhëroni, bën, pse s' bën. Tomë Hajdaraj e ka fjalën.

TOMË HAJDARAJ:

Zoti kryesues, ajo është vetëm një çështje formale. Ne jemi pajtuar me Komisionin kryesor të ambientit që kjo me të vërtetë të shkojë si ka menduar Komisioni funksional dhe kjo të shlyhet.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Unë duhet ta vë në votim. Ju në daçi votoni për, në daçi kundër.

Kush është për propozimin në fjalë? Asnjë për.

Do të thotë hudhet propozimi.

(Flitet nga vendi: “Të fshihet”).

Amendamenti 20, Deputetja Vesna Jovanoviq, e përkrahur nga Komisioni funksional.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Një kundër.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 21, Deputetja Vesna Jovanoviq, e përkrahur nga Komisioni funksional.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Një kundër.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 22, Komisioni funksional, pa përkrahje nga Komisioni i buxhetit.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? 4 vota kundër.

A abstenon ndokush? 4 abstenime.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 23, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Një abstenim.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 24, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 25, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 26, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenit 26.

Amendamenti 27, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abastenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti 27.

Amendamenti 28, Komisioni funksional, pa përkrahje nga Komisioni i buxhetit.

A dëshiron kush të j apë shpjegim lidhur me amendamenti 28? Urdhëro. E ka fjalën Haki Shatri.

HAKI SHATRI:

Sipas shpjegimit të ekspertëve, që merren me këtë lëmi, fjala “gabarit” dhe fjala “formë e jashtme” paskan ndryshime materiale, përmrbajtësore. Prandaj, ne jemi përcaktuar prap për “gabarit” ose për “dimensione të jashtme”, kurse forma mund të jetë e njëjtë, por dimensioni të ndryshojë të një objekti. Përndryshe nuk kemi ndonjë vërejtje tjetër...

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Kush është për amendamenti 28? Askush nuk voton për.

Atëherë, konstatoj se nuk miratohet amendamenti 28.

Amendamenti 29, dy propozime:

- Komisioni funksional; dhe
- Deputetja Vesna Jovanoviq.

Kush është për propozimin e parë të Komisionit funksional?

Deputetja dëshiron shpjegim për propozimin e dytë. Urdhëroni.

VESNA JOVANOVIĆ:

Ovde se samo radi o stilu pisanja, znaçi ovoga amandmana. Ja ne znam kako je na albanskom, ali prevod koji je dala Funkcionalna komisija na srpskom je loš. Znaçi, evo da vam pročitam: Funkcionalna komisija, amandman: – «do usvajanja razvojnog plana opštine, nijedan objekat koji nije za poljoprivredne namene ne može se izgraditi u poljoprivrednom zemljištu», «u poljoprivrednom zemljištu». Ovo sam ja predložila. Znaçi, ne mogu graditi objekti koji su u suprotnosti sa namenom plodnog poljoprivrednog zemljišta. Reč je samo o stilu. Mislim da je ovo što sam ja predložila mnogo funkcionalnije.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

A ka nevojë Komisioni funksional të japë shpjegime? Nuk dëshiron. Atëherë të vazhdojmë me votimin.

Kush është për propozimin e Komisionit funksional? Ju falemnderit.

Mua më duhet ta vë në votim. Po votojmë atëherë me heq krejt?!

Atëherë ju lutem edhe një herë. Janë dy propozime, po thuhet se janë njësoi. Ne dijmë të gjithë se ligji në anglisht, po thonë është funksional, bila ende s'i kanë rregulluar ato shkrimet të paktën në titull të gjuhës shqipe a serbokroate. Megjithatë, ne po e vëmë në votim, sepse kështu është propozimi. Jemi te propozimi i Komisionit funksional.

Kush është për propozimin e Komisionit funksional? Le të numërohen votat. Ju falemnderit.

Kush është për propozimin e deputetes Vesna Jovanoviq? Le të numërohen votat.

Kemi 33 për Komisionin funksional dhe 36 vota janë për deputeten Vesna Jovanoviq.

Miratohet propozimi i deputetës Vesna Jovanoviq.

Amendamenti 30, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.
A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti 30.

Amendamenti 31, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? 8 abstenime.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 32, Komisioni funksional, pa përkrahje nga Komisioni i buxhetit.

Kush është për këtë propozim?

(Flitet prej vendi, nuk dëgjohet qartë: "Ndoshta ka ndokush dicta për sqarim"!)

Nuk është paraqitur askush ta marrë fjalën. Urdhëroni, votoni.

Kush është për amendamentin 32, Komisioni funksional dhe i papërkrahur nga Komisioni për buxhet. Le të numërohen votat, ju lutem. Ju falemnderit.

Kush është kundër?

A abstenon ndokush?

Sipas numrit të votave, nuk kalon amendamenti 32.

Amendamenti 33, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Një abstenim.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 34, Komisioni funksional, i përkrahur nga komisionet kryesore.

Kush është për? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Askush.

A abstenon ndokush? Askush.

Miratohet amendamenti 34.

Amendamenti 35, Komisioni i buxhetit...

Kush është për? Ju falemnderit.

A ka kush kundër? Dy vota kundër.

A absteno ndokush? Pesë abstenime.

Miratohet amendamenti.

Amendamenti 36, Janë dy propozime:

- Komisioni funksional; dhe
- Deputetja Vesna Jovanoviq.

Deputetja Vesna Jovanoviq kërkon fjalën për sqarim. Urdhëroni...

VESNA JOVANOVIĆ:

Funkcionalna Komisija je dala predlog: «Znači treba da se uskladu sa tekstrom Zakona koje do sada usvojila Skupština». Mislim da ovo ne treba da stoji jer u Zakonu stoji, «U slučaju nejasnosti u vezi tumačenja ovog Zakona, kao primarni tekst, računa se tekst Zakona na albanskom jeziku». Međutim, u Ustavnom okviru tačka 9, gde stoji: Jezici u Skupštini, kaže se «Sva zvanična dokumenta Skupštine, štampaju se i na albanskom, i na srpskom jeziku». Nigde nije, znači zapisano da neki jezik ima prioritet. Znači ako glasate za, ovo što je Funkcionalna komisija..., prekršićemo Ustavni okvir.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

A dëshiron edhe ndokush të paraqitet për sqarime? Nuk dëshiron. Atëherë vë në votim dhe mendoj se të gjitha pakënaqësitë, në ato instanca që kemi, mund t'i shtrojmë problemet.

Vë në votim propozimin e parë të Komisionit funksional.

Kush është për? Ju falemnderit.

A ka kush kundër?

Ose, kush është për propozimin e deputetes Vesna Jovanoviq? Ju falemnderit.

Do të thotë, me shumicë votash, miratohet propozimi i Komisionit funksional.

Nëse veç doni, atëherë që t'i njehim votat, do ta hudhim edhe një herë në votim.

Kush është për propozimin e Komisionit funksional? Numëroni votat, ju lutem.

Për Komisionin funksional janë 36 vota.

Kush është për propozimin e deputetes Vesna Jovanoviq? Ju falemnderit.

(Flitet prej vendi, nuk dëgjohet qartë)

Urdhëro, Oliveri, don të diskutojë.

OLIVER IVANOVIC:

88 prisutnih poslanika je ovde. Znači, da bi predlog dobio, on mora da ima 45 glasova. 36 glasova su i predlog nije prošao i ostaje osnovna verzija koja je u Zakonu. Nije prošao ni jedan ni drugi predlog.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Sipas interpretimit edhe të Sekretarisë, do të thotë mbetet teksti si ka qenë. Apo, nëse ka vërejtje ndokush, le të urdhërojë t'i paraqesë vërejtjet.

Amendamenti 37, Janë dy propozime:

- Komisioni funksional; dhe
- Deputetja Vesna Jovanoviq.

Vë në votim propozimin e Komisionit funksional.

Kush është për këtë propozim? Ju falemnderit.

Do të thotë, shumica – 56 vota, janë për propozimimin e Komisionit funksional.

Tani vë propozimin e deputetes Vesna Jovanoviq.

Kush është për? Ju falemnderit. 16 vota janë për propozimin e deputetes Vesna Jovanoviq.

Zoti Hydajet Hyseni ka propozim.

HYDAJET HYSENI:

Që të mos shkaktohet ndonjë keqkuptim as në opinion, as në mes të deputetëve. Amendamenti i propozuar i deputetes Vesna Jovanoviq, është krejtësisht i njëjtë me rekomandimin që s'është amendament, për fat të keq, nga Komisioni funksional që thotë “të harmonizohet me ligjet e miratuarar në Kuvend deri më tanë” dhe amendamentet nuk bëhen kështu. Prandaj, mendoj se në fakt ne po votojmë për të njëjtën gjë dhe mendoj se do të duhej të rregullohej dhe trajtohej në atë mënyrë. Ju falemnderit.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Të falemnderit. Mendoj se me kaq amendamentet përfunduan.

Urdhëroni, zoti Hamiti.

SABRI HAMITI:

Votimi u krye dhe unë nuk kam t'them asgjë rrith amendamenteve. Besoj se kjo edhe do të votohej përfundimisht. Por, është momenti edhe një herë të them, që është një gjendje katastrofale e shqipes në këto amendamente, ju lutem shum. Hydajeti dual, e përmendi vetëm një rast të “këshillës”, “këshillë” e tjera. Mirëpo, jo vetëm që ndërrojnë kuptimin e nocioneve, por është e palejueshme që në tekstet fundamentale, në ligje të lejohet një shqipe e këtij

niveli. Për të qenë ironia edhe më e madhe, edhe atje kur kërkohet përmirësimi gjuhësor – bëhen edhe nja pesë gabime tjera! Ju lutem shum. Kjo është shum serioze. Po e marrim që këto amendamente i ka përgatitur tash një ekip i Kuvendit, unë nuk dij cili është ai. Kërkojmë që ekipi që do t'i fusë në ligjin, le të jetë i kulturuar shqip. Ju falemnderit.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Ju falemnderit. Urdhëroni...

VESNA JOVANOVIĆ:

Poštovane kolege, gospodine Hiseni,

A kako je do sada, znači, što se tiče jezika, pošto vi se bavite procedurom. Znači, odgovorite mi na to pitanje – kako će biti, znači, što se tiče ovog 38. člana u Zakonu. Na kom će jeziku, i da li će se pominjati jezik uopšte. Od toga zavisi da li ćemo mi prihvati Zakon. Znači, mi smo bili raspoloženi, znači podržali smo Zakon. Ukoliko ide ovaj član 37. o jeziku ovakav, mi ćemo odbiti Zakon.

Gospodine Hiseni, da li možete da odgovorite, znači na kom jeziku će biti? Molim?

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Urdhëro, se t'u ka përmend... Ke të drejtë në interpelancë. Po leni këto sende...

HYDAJET HYSENI:

As s'e kam ndërmend të bëj replikë, e aq më pak polemikë, se s'bëhet me të, për këto çështje. Por, vetëm dua të sqaroj. Ajo që thash unë, kishte të bëjë me amendamentin e fundit, do të thotë që ka të bëjë me dispozitat k alimtare, të hyrjes në fuqi, d he jo m e amendamentin e mëparshëm. Kurse, ky i fundit, praktikisht, harmonizimi me ligjet e miratuara deri më tash në Kuvend, do të nxirte këtë përbajtje që është propozuar nga deputetja Jovanoviq, prandaj edhe mendoj se s'do të duhej të keqkuptohej sikur hedhje poshtë e një amendamenti, sepse në fakt është e njëjta gjë. Por, kjo nuk mund, të them, të vlejë edhe, se unë se dij, për pjesën e përparshme. Sepse, unë iu referova vetëm amendamentit të fundit. Prandaj, edhe dua të kuptohem kështu.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Mendoj se u sqaruan në mesveti. Unë s'do ta marr rolin e arbitrit.

Tani hudhim në votim ligjin në tërësi.

Kush është për miratimin e ligjit në tërësi, me amendamentet e propozuara?

65 vota janë për.

A ka kush kundër? 17 vota kundër.

A abstenon ndokush nga votimi? Askush.

Konstatoj se miratohet Ligji, me 65 vota për dhe 17 kundër. Abstenime nuk pati.

Votimi – Glasanje – Voted:

- Për – Za – For.....65...
- Kundër – Protiv – Against.....17...
- Abstenuan – Uzdrzani – Abstained.....00...

(Duartrokitje)

Të nderuar deputetë po vazhdojmë me rendin e ditës.

Kalojmë në pikën e katërtë – **Parashtrimi i pyetjeve.**

Urdhëroni, zoti Ramadan...

RAMADAN KELMENDI:

E nderuara Kryesi, të nderuar deputetë,

Lus Qeverinë e Kosovës, Sekretarinë e Kuvendit që ta rrespektojnë Rregulloren e punës të Kuvendit lidhur me parashtrimin e pyetjeve të deputetëve, nga se çdo deputet në radhë të parë paraqet një subjekt politik, nga i cili vjen dhe një elektorat nga i cili ka marrë besimin.

Duke shfrytëzuar këtë të drejtë dhe Rregulloren, unë me datën 15 kam parashtruar tri pyetje Qeverisë së Kosovës dhe sot kam marrë me shkrim një përgjegje e cila nuk ka të bëjë lidhur me pyetjen që kam parashtruar.

E dyta, ia kam bërë prap tri pyetje dhe në asnjëren s'ka gjend të arsyeshme të marr përgjegje. Pra, përgjegjen që kam marrë nuk është adekuatë me pyetjet e shtruara dhe në kërkesën time.

Andaj lus Qeverinë e Kosovës që në seancën e radhës t'më japë përgjegje me gojë në pyetjet e parashtruara, jo përgjigje me shkrim.

Po ashtu, Qeverisë i jam drejtuar me numër të protokoluar 519, datë 23.5.2002 me një propozimligj për shpalljen e personave të zhdukur, të vdekur dhe promovimin e vdekjes dhe për këtë, për t'ju shpjeguar duhet pak kohë më shum dhe unë nuk do t'ju marr kohën dhe nuk dua t'ju shpjegoj.

Nuk kam marrë përgjegje se a i plotëson kriteret, hyn në procedurën e mëtutjeshme apo jo. Dhe, edhe një herë, lus që në pyetjet e shtruara, t'më përgjigjet me gojë këtu në Kuvend, para deputetëve. Ju falemnderit.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Ju falemnderit, zoti Kelmendi. Mendoj se Sekretaria do t'ia përcjellë vërejtjet Qeverisë.

A ka ndokush tjetër që dëshiron të paraqesë ndonjë çështje rrëth rendit të ditës?

E ka fjalën zoti Arsim Bajrami.

ARSIM BAJRAMI:

Nuk do të parashtroj pyetje parlamentare, për shkak se dihet si parashtrohen pyetjet, por do të bëj një pyetje më tepër për Kryesinë e Kuvendit. Unë kuptova se zoti Alush Gashi ka përgatitur një pyetje parlamentare dhe është në procedurë.

Dëshiroj që në mbledhjen e ardhshme apo kur është e mundur të kemi një sqarim se me cilën rregullore po punojmë. A po punojmë me Rregulloren e miratuar nga Kuvendi i Kosovës, apo po vazhdojmë me rregulloren e vjetër.

Këtë po e bëj edhe në emër të grupit, i cili ka hartuar Rregulloren për shkak se nuk jam i sigurt se ne po procedojmë me Rregulloren e miratuar nga Kuvendi i Kosovës. Siç e dini, kjo Rregullore, përpos tjerash, parashev edhe institutet e imunitetit parlamentar.

Jemi për çdo ditë dëshmitarë se si po shkilet ky imunitet. Rasti i deputetit të Partisë Demokratike dhe kryetarit të Partisë, zotit Hashim Thaqi, tregon më së miri.

Kështu që, kërkoj që Kryesia t'na japë një informatë të saktë se me cilën rregullore po punojmë.

Ndërkohë, UNMIK-u ka pasë disa vërejtje dhe sygjerime në Rregulloren e miratuar nga Kuvendi i Kosovës, por Grupi punues është takuar, bashkë me Sekretarinë e Kuvendit, dhe ka shqyrta ato vërejtje. Disa nga ato vërejtje i ka pranuar, që kanë qenë të arsyeshme, disa i ka refuzuar. Është mirë që të kemi një arsyetim zyrtar se ne po punojmë me Rregulloren e punës të Kuvendit të Kosovës, të miratuar nga ky Kuvend dhe deputetët të furnizohen me libreza çfarë parashev Rregullorja dhe të furnizohen me imunitetin parlamentar, në mënyrë që të mbrohen nga persekutimet e përditshme, të cilat i përfjetojnë.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Ju falemnderit, zoti Bajrami. Fjalën e ka Fatmir Rexhepi.

FATMIR REXHEPI:

Zonja dhe zotërinj,

Do të pyes Kryesinë e Kuvendit dhe do të kërkoj të dij, do të thotë në seancën e ardhshme, si ka mundësi që dy ndërmarrje publike të Kosovës – RTK dhe RTP të bëjnë një kontratë mesveti për t'i ngarkuar qytetarët e Kosovës për parapagimin prej 3.5 eurosh pa pëlqimin e

këtij Kuvendi dhe me një urdhëresë arbitrale nga administratori. Ju lutem, një përgjigje javën e ardhshme.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Do ta përfundonim, sepse ne kemi aq shum pyetje të bëjmë për çështje të caktuara sa ... edhe kompetencat e Kryesisë janë të kufizuara. Nuk ka për opinion kurgjë, të lutem.

TOMË HAJDARAJ:

Jo, nuk është çështje shkrimi apo mosshkrimi. Unë nuk dola këtu vetëm për syefaqe, por është një çështje shum e rëndësishme.

Ju po shihni çfarë vape bën. Bujqësia e Kosovës është në flakë, qysh me thënë. Hidrosistemet tona i kemi plot ujë, mjetet janë dhënë dhe ne nuk dijmë kujt t'i adresohemi. Unë kam qenë në Ministrinë e Bujqësisë dhe kam pyetur për këto çështje në Drejtoreatin për Prodhimtari Bimore dhe ata thonë se është njëfarë fondi i cili qenka diku në Kodër të diellit, e për të cilin, mesa dij unë, janë dhënë nga 12 milion euro për restaurim dhe tash nuk dij çfarë adresë dhe kujt t'i drejtohem si Komision parlamentar për t'iu thënë njerëzve që t'u lëshohet uji fushave dhe qytetarët të kenë beriqetet e veta për të cilat kanë punuar tëre vitin. Ju falemnderit.

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Unë mendoj se për të gjitha pyetjet të cilat deputetët janë të interesuar t'i shtrojnë mund t'i bëjnë me shkrim përmes Sekretarisë së Kuvendit, të protokolohen dhe pastaj Sekretaria, bashkë me Kryesinë dhe komisionet, i thërrasin personat përgjegjës për të gjitha çështjet.

Mendoj se edhe kjo pikë e rendit të ditës përfundoi me pyetjet e shtruara, të cilat kërkojnë përgjigje.

Nuk mund të përgjigjemi, sepse nuk është në rend të ditës. Deputeti në fjalë ... Ministri në fjalë, por kërkoj falje se në rendin e ditës nuk e kam dhe rendin e ditës e ka bërë Sekretaria dhe Kryesia.

MILLORAD TODOROVIĆ:

Dame i gospodo poslanici, poštovano Predsedništvo,

Dozvolite mi, pre svega da se gospodinu Milovanu Jovanoviću zahvalim na pitanju koji mi je na taj način dao priliku da iznesem svoje viđenje o problemu izostanka efektivnog povratka interno raseljenih lica i izbeglica na Kosovu.

S druge strane, želeo bih da iskoristim priliku da uložim svoj protest iz razloga što mi je ovo pitanje doneto u koverti koje nosi pečat Skupštine, na koje je sve napisano na albanskom jeziku, uključujući ime i prezime i ja mislim da je ovo greška Sekretarijata, ako je greška.

Povratak interno raseljenih lica i izbeglica, zagarantovano je pravo svakog pojedinca koji niko nema pravo da negira, pogotovo sprečavanje njegovo ispunjenje. Kao takvo, ono je rezervisana vlast UNMIK-a zbog čega sam, barem ja, verovao da će to biti jedan nepristrasan proces ispunjenja tog prava, sa učesnicima u tom procesu čiji će zadatok biti samo da taj proces zapravo kanališu i da efektivno odgovaraju na potrebe ljudi koji se vraćaju u svojim kućama.

Činjenica da do danas, do značajnih povratka nije došlo, pre svega govori o tome da su mnoge stvari postavljene pogrešno a pre svega prepostavka o povoljnoj klimi za povratak na lokalnom nivou, koja je po obećanju, trebala da usledi nakon formiranja privremenih institucija samouprava novembra završno sa februarom 2002. godine. Kažem nakon formiranja, jer od tada počinje uopšte da se govori o povratku, kao potrebi, a u 2003. je povratak označen za prioritet broj 3. posle ekonomskog razvoja i borbe protiv organizovanog kriminala koji su bili prioritet broj 1. i broj 2.

Činjenica, da privremene institucije samouprave na Kosovu imaju i ovlašćenje, pogotovo na lokalnom nivou da se bave svim važnim pitanjima, a da do stvaranja te klime nije došlo, jasno govori o tome gde je problem.

Ako bih vršio ređanje uzroka slabog povratka po svom značaju, odnosno po prioritetu, onda bih išao sledećim redom. Dakle, pre svega izostanak povoljne klime na lokalnom nivou, pre svega bezbednosne, za šta odgovornost snose lideri političkih partija zajednice Albanaca, pri čemu je jasna odgovornost lidera tri stranaka koji sede u Prištini kao i čelnike institucija.

Sigurno nije dovoljno da samo verbalno i deklarativno se povratak podrži sa te instance, a da se ništa ne učini sa lokalnim liderima istih stranaka na lokalnom nivou. Jer, neće se niko vratiti da živi niti u uredu premijera, niti u kabinetu predsednika Skupštine, niti... Mogu i predavanje, nije problem. Ovo je odgovor na pitanje. Hoćete li da pročitam pitanje...

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Të nderuar deputetë, nuk kemi nevojë të flasim me nervozë, konform kësaj, sa ta kryen ky, e marrim fjalën si duhet. Zoti në fjalë, se s'po e dij as unë kush është, të drejtën me ua thënë, sepse s'e kemi në rend të ditës, megjithatë pyetjen e ka shtruar Ramadan Kelmendi...

(Flitet prej vendi, nuk kuptohet)

MILORAD TODOROVIĆ:

Ja vas molim da pročitate dopis koji smo mi sami uputili...

BASHKËKRYESUESI XHAVIT HALITI:

Unë do ta ndërpres mbledhjen për një konsultë me anëtarët e Kryesisë për pesë minuta. Unë nuk dij si dhe Sekretaria nuk ka futur në rend të ditës këtë çështje. Nuk e dij kujt është duke iu

përgjigjur, realisht si kryesues i seancës dhe nuk jam i interesuar me pasë ngatërresa në Parlament. Kërkoi falje, e ndërprenjmë për pesë minuta dhe të sqarohemi me deputetët dhe me anëtarët e Kryesisë.

A jeni dakord kështu të procedojmë.

(Flitet prej vendi, nuk dëgjohet qartë)

(Seanca është në ndërprerje)

(Në vazhdim, Seancën e kryeson kryetari i Kuvendit, Nexhat Daci)

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju lutem, uluni në vendet tuaja.

(Ndërprerje e tonit)

Ju lutem po vazhdojmë. Lidhur më konfuzionin që ka ngrirë pak minuta më parë. Situata është në mënyrë të kristaltë e pastër. Zoti Xhavit Haliti ka procoeduar plotësisht sipas rendit të ditës dhe rregullës.

Te parashtrimi i pyetjeve, nëpër Kryesi dhe deri në seancë kur kemi ardhur, ka qenë vetëm ky dokumentacion që ka arritur zyrtarisht. Sipas referimeve të Zyrës për parashresa dhe propozime, në afatin e paraparë, është konfirmuar përgjigja me shkrim e kryeministrit Bajram Rexhepi në pyetjet e dy deputëve, të Ramadan Kelmendit dhe të Millovan Jovanoviqit. Nuk ka patur, deri sot, asnjë konfirmim të tjetërkujt për këtë çështje. Kjo është, e para.

E dyta. Kjo pyetje ka të bëjë me çështjen që e ka shtruar edhe Koalicioni "Kthimi". Kryesia ka debatuar, ka kërkuar sqarime prej Zyrës së UNMIK-ut për këtë çështje dhe prej Qeverisë së Kosovës. Këto materiale, nëse bëhen gati, do të vendosen në Seancën plenare të 10 korrikut dhe ato materiale që vijnë do të procedohen, paraprakisht, para seancës Komisionit për komunitete.

Prandaj, këtu ndërpritet dhe nuk vazhdon debati sepse është jashtë asaj që është në rend të ditës, jashtë procedurës, dhe shihemi në seancën e radhës më 10 korrik 2003.

Edhe këtë të fundit, për propozimin e rendit të ditës, sepse mendova që ka kryer këtë çështje zoti Haliti.

Do t'ua lexoj. Propozimi i rendit të ditës për seancën plenare më 10 korrik:

- Shqyrtimi i dytë i Projektligjit për skemën e ndihmë sociale;
- Shqyrtimi i dytë i Projektligjit për regjistrimin e popullatës, ekonomisë familjare dhe i banesave;
- Shqyrtimi i parë i Projektligjit për shërbimet postare;
- Shqyrtimi i çështjes së decentralizimit të pushtetit lokal (pritet të konfirmohet); dhe
- Shqyrtimi i çështjes së kthimit të personave të zhvendosur (pritet të konfirmohet).

Unë mendoj se duhet ky propozim të aprovohet. Urdhëroni, si anëtar i Kryesisë, sigurisht përend të ditës.

GOJKO SAVIĆ:

Poštovani predsedniče, poštovane kolege poslanici,

Ja bih samo vezano za dnevni red za narednu sednicu 10. jula. Upravo ste čuli, pročitan je dnevni red. Ja bih zbog, ovako, ozbiljnosti, znači tema koje se razmatraju, jer mi zakon imamo stalno u skupštinskoj proceduri, kao prvu tačku dnevnog reda postavi: – razmatranje pitanje povratka raseljenih lica i tu bi smo onda imali vremena da diskutujemo na tu temu, i dok smo malo sveži. Zatim, razmatranje pitanje decentralizacija lokalnih vlasti a onda redom ove nacrte zakona kako jedni za drugim idu. Hvala.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju lutem. Unë mendoj se mund ta aprovojmë, nëse kompletohen këto materiale, pa asnjë problem, sepse rëndësia është e tillë. Prandaj, do të mund të aprovohet ndryshimi i renditjes së rendit të ditës, por le të shkojë në Kryesi, Kryesia e shqyrton këtë dhe Kryesia njofton me shkrim. Ju falemnderit. Me kaq, mbyllim punën e seancës.

Mirëupafshim në seancën e ardhshme.

Seanca përfundoi punën në orën 14,00.